Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 80 (9826). • 1990 йил 25 апрель • чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

• Диққат, янгилик!

ФРОНТЧИЛАРГА ЯНГИ ИМТИЁЗЛАР

СССР Министрлар Совети «Совет халқи Улуғ Ватан урушида қозонган ғалабанинг 45 йиллигини байрам қилиш билан боғлиқ тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Унда фронтчиларга қўшимча имтиёзлар кўзда тутилган. ТАСС мухбирининг илтимосига кўра бу қарорни СССР мудофаа министрлиги марказий молия бошқармаси бошлиғининг ўринбосари генерал-майор Н. Бай шарҳлайди.

— Жамиятимиз Улуғ Ватан уруши қатнашчилари олдида қарздор. Улар ҳақида ғамхўрлик қилиш бизнинг умумий бурчимиздир. Ҳукумат қабул қилган қарор худди ана шундай ғамхўрлик билан йўғрилгандир.

Қарорда, жумладан, 1990 йил 1 октябрдан барча уруш қатнашчиларининг пенсиялари қариллик пенсиясининг энг кам миқдорининг 25 фоизи миқдорида оширилиши таъкидланган. Маълумки бу энг кам миқдордаги пенсия 70 сўмни ташкил этади. Шу тариқа ҳар бир фронтчи ойига қўшимча 17 сўм 50 тийин олади.

Улуғ Ватан уруши ногиронларининг пенсиялари группасига қараб оширилади. Қўшимча ойига 20 сўмдан кам бўлмайди. Бундан ташқари 1 группа ногиронларига уларга қараб туриш учун тўланадиган устама ойига 70 сўмгача етказилади. Бошқаларнинг ёрдамига муҳтож бўлган II группа уруш ногиронларининг бошқалар ёрдамига муҳтож ёлғиз яшовчиларига ҳам худди шу миқдорда устама белгиланган. Уларнинг истагига қараб икки йилда бир марта берилиши лозим бўлган санаторий ёки дам олиш уйига йўлланма ўрнига унинг пули берилади.

Ишлаётган уруш қатнашчиларининг пенсияларини тўлашда чеклашлар бекор қилинди. Бу эса улар қаерда ишлашлари ва қанча иш ҳақи олишларидан қатъий назар, тўла миқдорда пенсия олишларига имкон беради. Транспортдан бепул фойдаланиш ҳуқуқлари кенгайтирилди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, уруш ветеранларини шахсий автотранспорт билан таъминлашда вужудга келган ўткир вазиятни ҳисобга олиб ҳукумат қарорида шу мақсадлар учун 1990 йилда 50 мингта енгил автомобиль, шу жумладан «Запорожец» машинасини бепул олиш ҳуқуқига эга бўлган уруш ногиронлари учун 32 мингта машина ажратиш кўзда тутилган. Бу автомобилларнинг ҳақини тўлашни министрлигимиз ўз зиммасига олади. Бу ҳарбий харажатларни қисқартириш ҳисобига амалга оширилади. Автомобиллар жойларда уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашлари, ҳарбий комиссарнатлар ва жамоатчилик вакилларининг фаол иштирокида тақсимланади.

Ҳукумат қарорида бошқа имтиёзлар ҳам белгиланган.

(ТАСС).

• Муносабат

ЯНА 200-РАҚАМЛИ ЮК...

Пойтахтнинг Октябрь ноҳиясидаги «Октябрь 50 йиллиги» маҳалласида ғайриоддий бир йиғилиш бўлишини хабар қилишди. Дастлаб хаёлимдан бу иш яқингинада жумҳурият халқ депутатлари сессиясида кўрилганди-ку, деган фикр кечди. Қолаверса ҳарбий хизматга чақириқ ҳам бошланиб кетган. Бирон натижа бўлармикин?

Лекин дарднинг бегонаси бўлмайди. Не-не умидлар билан вояга етказган фарзандлари ҳаёти учун жон куйдираётган бу одамларни тушунмай бўладими?! Беихтиёр маҳаллага йўл олдим.

— Кейинги вақтда газеталарда ҳарбий хизматга чақирилган кўплаб йигитларнинг жасади келганлиги ҳақида бир қанча материаллар, жумҳурият радиосида эшиттиришлар берилди,— деди маҳалла комитети раиси Искандар Юсупов. Ҳозир аҳоли ўртасида ҳарбий хизмат жойларидан «уставдан ташқари» деб номланган муносабатларга чидай олмай кетиб қолиб, ёки калтаклаб майиб қилинганидан қайтиб келаётган йигитлар бор. Шунга қарамай сессияда кўрилган шу масала очиқ қолди. Бу фарзандлари хизмат ёшига етган ота-оналарнинг норозилигига сабаб бўляпти. Шунинг учун ҳам уларнинг ташаббуси билан мана шу йиғилишни уюштирдик.

— Йиғилишга тўпланган ота-оналар жумҳурият раҳбарлари, Ўзбекистон ССР ҳарбий комиссари ҳамда Туркистон Ҳарбий округи қўмондони номига хат тайёрладилар. Унда Ўзбекистон ССР халқ депутатлари сессиясида кўтарилган ана шу масалани тезроқ ҳал қилиш талаб қилинди. Негаки ўтган бир йил ичида шу маҳалланинг ўзидан ҳам икки нафар бола хизмат муддатининг ярмини ҳам ўтамай оғир жароҳатланиб қайтди.

— Менинг ўғлим — Дилшод 1989 йилнинг июнь ойида хизматга чақиртирилган эди,— деди сўзга чиқиб А. Абдуқосимов.— Декабрь ойида «ўғлингиз армиядан кетиб қолди», деган телеграмма олдик...

Абдуқосимовлар хонадонига шу кундан бошлаб район ҳарбий комиссарнатидан, ҳатто милициядан тез-тез вакиллар келиб турган. Ота-онанинг ўша шароитдаги ҳолатини тасаввур қилиб кўринг. Лекин орадан ҳеч қанча вақт ўтмай улар «ўғлингиз касалхонада ётибди», деган мазмунда иккинчи телеграмма олишган.

— У ерга етиб борганимда ўғлим қаттиқ шикастланганлигидан хабар топдим, — дейди сўзини давом эттириб Абдулла ака.— Уни қаттиқ металл буюмлар билан уриб оғир тан жароҳати етказилганлиги учун касалхонага ётқизилганди. Мана уч ойдан ошяпти ҳамки ҳали саломатлиги тўлиқ тикланиб улгургани йўқ...

Ҳарбий қисмларда Дилшод Абдуқосимов билан содир бўлганидагидек ҳодисалар жузъий ҳол бўлмай қолганлиги бугун ҳаммага аён. Жумҳуриятимизда биргина ўтган йилнинг ўзида ҳарбий хизматни ўтайман, деб нобуд бўлган 430 нафар навқирон йигитга аза очилганлигининг ўзиёқ шундан далолат бериб турибди. Бу рақам шу йил яна бир неча нафарга кўпайди. Куни-кеча пойтахтнинг А. Икромов ноҳиясига яна бир 200-рақамли юк келди. Унга 5-Гулистон кўчаси 35-уйда истиқомат қилувчи Мирвоҳид Каримовнинг эндигина 19 ёшни қоралаган фарзанди Бахтиёр Каримовнинг жасади солинганди.

Нима учун у шундай навқирон ёшида ҳалок бўлди? Нега йигитлар қатъий қонунлар асосида яшаши керак бўлган ҳарбий қисмларда уставдан ташқари муносабатлар юзага келяпти? Бу бизга ҳалигача қоронғу. Шу ҳақда ўша куни «Октябрь 50 йиллиги» маҳалласида истиқомат қилувчи яна бир оила вакили Боқижон ака Аъзамов ҳам куйиниб гапирганди:

— Менинг ўғлим Қодиржон ўтган йил ноябрь ойида ҳарбий хизматга чақиртирилганди,— деди у.— Орадан бир ой ўтмай госпиталда ётганлиги ҳақида хабар олдик. Ноҳия ҳарбий комиссариатига бориб ўғлимга нима бўлганлиги ҳақида бирон батафсилроқ маълумот олмоқчи бўлдим. Лекин у ерда — «Биз ҳеч нарса билмаймиз, керак бўлса бориб билиб кел», деб қўполдан-қўпол муомала қилишди. Ўзим бориб ўғлим ётган госпиталда бошқа тан жароҳатлари олган йигитлар ҳам ётганлигининг гувоҳи бўлдим...

Ўз бошларига тушган бу ташвиш ҳақида куйиниб гапирган бу икки ота ҳам, уларни қўллаб-қувватлаётган маҳалладошлари ҳам фарзандлари ҳарбий хизматга чақирилишига қарши эмаслар. Лекин маҳалла аҳлининг фарзандлари ўз юртларига, ота-оналари қучоғига соғ-саломат қайтиб келишига ишончлари йўқолган экан уларни шахсан ҳимоя қилиш жуда зарурлигини тан олишимиз керак эмасми?!

Лекин назаримизда жумҳурият халқ депутатлари сессиясида бу масалага бир ёқлама ёндошилгандек бўлди. Қурилиш батальонларида хизмат қиладиган йигитларнинг маълум бир қисмини жумҳурият ҳудудида олиб қолиш билан мамлакатдаги барча ҳарбий қисмларда издан чиққан вазиятни тузатиб бўлармикин? Бу умумиттифоқ миқёсида жиддий кўриб чиқилиши керак бўлган масала эмасми?! Шунинг учун ҳам ўша куни тайёрланган хатга йиғилишга кела олмаган бошқа юзлаб ота-оналар ҳам имзо чекдилар. Улар ўринли талаблари беҳуда қолмайди, деб умид билдирмоқдалар. Зеро, йигитлар саломатлиги фақат уларгагина эмас, жумҳуриятга ҳам керак.

М. ҚОСИМОВА.

«КРОК»НИНГ НОГИРОН БОЛАЛАРГА ТУҲФАСИ

● ҲОЗИРГИ вақтда биргина бизнинг жумҳуриятимизда 50 минг нафардан ортиқ ногирон болалар бор. Уларнинг ҳаммаси ҳам юриш учун аравачалар билан таъминланмаган. Днепропетровск тиббий асбоб-ускуналар заводи эса ҳар йили бор-йўғи 1,5 мингта шундай аравача ишлаб чиқармоқда. Улар етишмайди, бунинг устига конструкцияси ҳам такомиллашмаган.

Совет болалар фондининг республика бўлинмасида шундай аҳволни ҳисобга олиб, бундан етти ой илгари «Крок» хўжалик ҳисобидаги фирма ташкил этилган эди. Уни барпо этиш ташаббускорлари ногиронлар ва аввало ногирон болалар учун техникани кўплаб ишлаб чиқаришни ўз олдиларига вазифа қилиб қўйган эдилар. Орадан уч ой ўтгач, болалар учун мўлжалланган ногиронлар аравачасининг дастлабки намунаси яратилди. Бизнинг мамлакатимизда шунга ўхшаш аравача йўқ. У энг яхши чет эл ногиронлар техникаси даражасидадир. Унда ногирон болалар учун барча қулайликлар муҳайё қилинган. Кенглиги бор-йўғи 55 сантиметр бўлган бу аравача уй эшикларидан бемалол ўтади, лифтга киради. Оғирлиги бор-йўғи 16 килограмм бўлиб, букланади. Бу уни кўтариб юришни осонлаштиради. Унинг бола бўйига мослаштириладиган суянчиқлари, қулай ёстиқчалари бор. Бу аравача Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш министрлигининг болалар психоневрология касалхонасида синовдан ўтди. Касалхонанинг етакчи мутахассислари унга юқори баҳо бердилар. Бу йил янги корхона мингта шундай аравача тайёрлайди. Яқин 2,5 йил ичида эса яна 6 мингта ишлаб чиқарилади.

Суратларда: ногирон болалар учун «Крок» фирмаси ишлаб чиққан техниканинг биринчи намуналари (пастда), фирма директорининг ўринбосари Аркадий Гетман қўшимча токарлик касбини муваффақиятли ўзлаштирмоқда (юқорида).

А. КОШКИН суратга олган. (ЎзТАГ).

Май ойи ҳисобига

ОҚҚЎРҒОН автобус-таксомотор парки коллективи 1990 йилни яхши бошлади. Йилнинг дастлабки чораги топшириқлари 103,4 фоиз қилиб адо этилди.

— Коллективимиз,— дейди корхона автобуслар ҳаракати бошлиғи Абдусапи Тўраев,— ўтган уч ой ичида 5,1 миллион ўрнига 5,5 миллион йўловчини ўз манзилига етказиб қўйди. 663 минг сўм даромад олиш ўрнига 696 минг сўм даромад кўрдик. Бундай ютуқларга аввало автокорхонада меҳнатни тўғри ташкил қилиш, ишчи-хизматчилар учун яхши маданий-маиший шароитларни яратиш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, социалистик мусобақани тўғри йўлга қўйиш ҳамда хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаётганимиз туфайли эришдик.

А. Мусаев, М. Қодиров, Қ. Эргашев, А. Ли сингари пешқадамлар кунлик топшириқларни 110—120 фоиздан адо этиб, шу кунларда май ойи ҳисобига меҳнат қилишмоқда. Бу илғор ҳайдовчилар тежамкорликка ҳам катта эътибор беришмоқда. Кўп жиҳатдан уларнинг жонкуярлиги туфайли уч ой мобайнида 3,2 тоннадан зиёд ёнилғи иқтисод қилинди.

У. МУҲАМЕДОВ.

ИККИ МАРТА ҒОЛИБ

МЕХАНИКА-ЙИҒУВ цехи Ўзбекистон кимё машинасозлиги заводининг пешқадам бўлинмаларидан ҳисобланади. Унинг аҳил ва иноқ коллективи корхонанинг ўз гуруҳи цехлари ўртасидаги меҳнат беллашувида кўпинча мукофотли ўринларни эгалламоқда. Шу йилнинг ўтган ойларида ҳам икки марта мусобақа ғолиби бўлди.

Илғорлар йилнинг биринчи чорагини ҳам муваффақиятли якунлашди. Энг муҳим маҳсулот турларини ишлаб чиқаришда яхши натижаларга эришилди. Масалан, кимё асбоб-ускуналари бўйича 6 фоиз, турбокомпрессорга қисмлар тайёрлаш деярли 8 фоиз ортиғи билан адо этилди.

Цех жамоаси қўлга киритаётган ютуқларда А. Старцев раҳбарлигидаги пармаловчилар, С. Рудин бошчилигидаги пайвандчилар ҳамда Н. Нурмамбетов бош бўлган токарлар бригадаларининг ҳиссаси каттадир.

Э. РИЖИКОВА.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ *материаллари изидан*

«Юз-хотирчилик»

27 ЯНВАРЬ 1990 ЙИЛ

УШБУ мақола юзасидан радиоэлектроника ва автоматика факультетида коллективнинг умумий йиғилиши ўтказилди, дейилади Тошкент политехника институтининг партия қўмитаси котиби А. Ортиқовдан келган жавобда. Йиғилишда партия қўмитаси котиби, проректор, касаба уюшмаси ҳамда партия комиссияси раислари ва бошқалар иштирок этдилар. Унда «Промэлектроника» кафедрасидаги носоғлом муҳит ҳақида «Тошкент ҳақиқати» газетаси берган баҳонинг холислиги тасдиқланди.

Бу масала махсус тузилган комиссия томонидан ўрганилди, кафедрадаги муҳитни соғломлаштириш учун чоралар белгиланди:

1. Профессор Б. У. Умаров айни пайтда кафедра мудири лавозимида ишламаяпти.
2. М. У. Ҳолбоевнинг турмуш ўртоғи ҳозир профессор Б. У. Умаровнинг аспирантказзи эмас.
3. Доцент М. У. Ҳолбоев Тошкент машинасозлик институтига ишга ўтди, унга тегишли барча ҳужжатлар ўша институтга юборилди.

• Редакцияга хат

Ўзлигимизни унутиб қўймаймизми?

ИНСОННИНГ яхшилиги — одамийлиги, халқ учун жонкуярлиги билан белгиланади. Орамизда бундай инсонларни кўплаб учратиш мумкин. Уларнинг ишларигина эмас, ўзларидан кейин сақланиб қолган хотиралари ҳам одамлар орасида яхшилик уруғини сочиб юради. Шунинг учун юртимизда уларнинг номларини абадийлаштиришдек анъана шаклланган. Лекин мен ана шу анъанага бизнинг давримизда қандай амал қилинаётганидан мамнун эмасман. Мисол учун бизнинг «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозимизда бундай одамлар кўплаб ўтган. Жумладан, узоқ йиллар юқори партия ташкилотларида ишлаб, колхозимизда раислик қилиб хўжаликни оёққа турғазишда, аҳолининг турмуш фаровонлиги яхшиланишига хизмати сингган Ғофиржон Шокиржоновни кўпчилик эслайди. Унинг номи билан кичкинагина бир кўча аталади, холос. Шунисига ҳам раҳмат-у лекин чор Россиясига хизмат қилган генерал Черняев номи бутун бир бошли қўрғонга берилган-ку. Гапнинг лўндасини айтганда нима учун унинг номи Ўзбекистонда абадийлаштирилиши керак? Бор йўғи тарихий шахс бўлгани учунми? У на жумҳуриятимиз, на бизнинг колхоз тараққиётига ҳисса қўшган эмас-ку! Шунинг учун биз қўрғоннинг эски номи — Ғиштқўприк қайта тикланишини илтимос қиламиз.

Атамаларнинг асоссиз равишда қўйиб ташланаверишига ҳам қаршиман. Минг афсуски, бизда бу қандайдир қонуниятга айланиб қолганга ўхшайди. Масалан, вилоятимизда Оржоникидзе номи билан аталадиган ноҳия, қатор хўжаликлар бор. Шунга қарамай, унинг номи қўйилган кўчалар ва бошқа жамоа жойларини истаганча топиш мумкин. Йўқ, мен Ватан учун хизмат қилган кишиларнинг номи абадийлаштирилишига қарши эмасман. Лекин уларнинг номларини дуч келган кўчага ёки хўжалик ва ташкилотларга бераверишда тўғри бўлармикан? Масалан, бизнинг колхоздаги 34-мактабга ҳам Оржоникидзе номи берилган. Бу мактаб эса колхозимизда бир неча йил раислик қилган Насриддин Ғиёсовнинг елиб-югуришлари эвазига бунёдга келганди. Шунинг учун у кишининг вафотидан кейин мактабга номларини бермоқчи бўлдик. Аммо бизнинг таклифимиз яна инобатга олинмади. Ваҳоланки, бу бошлаган ишларимиз билан яхшиликнинг, эл-юрт ташвиши билан яшаган инсонларнинг қадрини оширмоқчи эдик, холос. Мени яна бир нарса ўйлантиради. Ахир биз шундай қилиб ўз орамиздан чиққан жонкуяр инсонлар номини четга суриб чиқариб ташлайверсак, ўзлигимизни унутиб қўймаймизми?

А. МАВЛОНОВ, Тошкент ноҳияси.

XXXVIII БЕКОБОД НОҲИЯ ҲИСОБОТ—САЙЛОВ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

XXXVIII Бекобод ноҳия ҳисобот-сайлов партия конференцияси бўлди.

Конференцияда тўғридан-тўғри овоз бериш билан Ж. Ж. Шарипов ноҳия партия комитетининг биринчи котиби ва бюро аъзоси, А. В. Пороль ноҳия партия комитетининг котиби ва бюро аъзоси, Қ. Қ. Ҳуррамова ноҳия партия комитетининг котиби ва бюро аъзоси этиб сайландилар.

Ноҳия партия комитети ва ноҳия партия ташкилотининг назорат-тафтиш комиссияси, XXIV Тошкент вилоят ҳисобот-сайлов партия конференциясига делегатлар сайланди, Ўзбекистон Компартиясининг XXII съезди, КПССнинг XXVIII съездига делегатлар қилиб сайланиш учун номзодлар, юқори партия ташкилотларининг сайлаб қўйиладиган органлари таркибига номзодлар тавсия қилинди.

Ноҳия партия комитетининг бўлиб ўтган пленумида бюро сайланди, ноҳия «Коммунист» газетаси муҳаррири тасдиқланди.

Шунингдек, ноҳия партия ташкилотининг назорат-тафтиш комиссияси пленуми бўлди, пленум илгари ноҳия партия комитети ҳузуридаги партия комиссиясининг раиси бўлиб ишлаган Г. Юсуповни комиссия раиси қилиб сайлади.

Конференция ишида Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят комитетининг биринчи котиби С. М. Мамарасулов қатнашди ва нутқ сўзлади.

(Конференция ҳақида муфассал ҳисобот эълон қилинади).

●

ФРУНЗЕ НОҲИЯ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Фрунзе ноҳия партия комитетининг пленуми бўлди. Пленум ташкилий масалани кўриб чиқди.

В. Аловуддинова Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ихтиёрига чақириб олинганлиги муносабати билан у ноҳия партия комитетининг биринчи котиби ва бюро аъзоси вазифаларидан озод қилинди.

Халқ депутатлари ноҳия Советининг раиси Ш. Х. Низомов ноҳия партия комитетининг биринчи котиби қилиб сайланди.

Пленум ишида Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков қатнашди ва нутқ сўзлади.

• Ташвишли хабар

ОЛМАЛИҚ ЯҚИНИДАГИ ЖАРЛИК... ВА БОШҚА ЖОЙЛАРДА

Радиация миқдорини ўлчовчилар Олмалиқ яқинидаги жарликда ғалати буюмни топдилар. Бу икки томони қисилган элипс шаклидаги, ҳар бири 150 килограммлик буюмлар эди. Улар тўрт дона бўлиб, ҳаммасидан гамма-нур таралиб турарди.

Радиактив ўзгаришни вертолётдан аниқлашди, — дейди «Краснохолмскгеология» геология ишлаб чиқариш бирлашмаси радиация экология отрядининг бошлиғи Ю. Семёнов. — Жарликка келиб, қўрғошин қобиқли асбобларни топдик. Яхши ҳамки қобиқ бутун экан.

Нурланиш манбаи Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг кичик станцияси районига қандай келиб қолганини, улар кимга қарашли бўлганини область санитария-эпидемиология станцияси ва тегишли органлар аниқлашларига тўғри келади.

Мутахассислар бу топилмани жуда катта «фавқулодда ҳодиса» деб ҳисобламоқдалар. Асбоблар соатига бир рентгендан ортиқ нур таралаётганини кўрсатди. Эҳтиётсизлик билан ташлаб юборилган металл парчаси табиатга ва инсонга қандай зарар етказиши мумкинлигини ўйлашнинг ўзи даҳшат. Ҳозир бу асбоблар Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг радиоизотоп лабораторияси омборига жойлаб қўйилди.

— Яқингача бундай «хазиналар» тасодиф туфайли аниқланарди, — деб давом этди Ю. Семёнов. — Эндиликда эса уларни изчиллик билан қидирмоқдамиз. Бундай буюмларни қидириб топиш ва олиб кетиш ишларини граждан мудофааси хизмати ва санитария-эпидемиология станциясининг радиология лабораторияси билан биргаликда бажармоқдамиз. Мутахассисларимиз аҳоли пунктларидаги радиактив гамма-фон харитасини тузиш билан шуғулланмоқдалар. Биринчи навбатда Тошкент, йирик саноат ва область марказлари харитаси тузилади.

Афсуски, бундай хавфли топилмалар ягона эмас. Тошкент отчопари яқинидаги Солнечний посёлкасидаги гўнг... мутахассисларни ҳайратга солди. Эни 20 метр, узунлиги 40 метр майдонга тўкилган гўнгнинг радиактивлиги йўл қўйиш мумкин бўлган нормадан 10 баравар ортиқ эди. Гўнг далага олиб чиқиб солинаётган эди.

Самарқанддаги тадқиқотлар чоғида онкология диспансери территориясида ва қариялар уйи олдида радиактив нурланиш манбалари топилди. Бу ерда ҳам нурланиш миқдори хавфсиз даражада эмас. Чиндан ҳам беларволик билан телбаликнинг ораси жуда яқин.

Тошкентда отряд 114 та мактаб ва техникумни текширди. Уларнинг учдан бирида қаровсиз радиактив манбалар топилди ва олиб кетилди. Аммо бундай манбаларни Ўзбекистон металлургия заводининг чиқитларидан қандай қилиб олиб кетиш мумкин? Бекободда автомобилда гамма-суратга олиш чоғида шундай манбаларни аниқлаган оператор Л. Черников хабар қилади: район аҳоли учун боришга ноқулай, металлургия ишлаб чиқаришининг чиқитлари кўпайиб бормоқда. Уларни бир метр қалинликдаги тупроқ билан кўмиб ташлаш тавсия этилди.

Бироқ кўрилаётган бу чоралар сабабни эмас, оқибатни тугатишдир. Хўш нима учун металлургия заводининг чиқитларида радиактив моддалар бор? Чамаси радиация манбалари металл парчалари билан эритилган, Олмалиқда топилган металл буюмлар каби асбоблар шу ерда эритилган.

Шуни ҳам таъкидлаш керакки, хавфли «металл парчалари «эгалари» устидан қатъий контрол ўрнатилмаган». Олмалиқ воқеаси буни яна бир бор тасдиқламоқда. Қурилиш майдонларини танлаш чоғида ҳам ҳанузгача оддий хавфсизлик қоидаларига риоя қилинмаяпти.

Мавжуд қоидаларга кўра, қурилиш учун ажратиладиган ҳамма участкаларда радиактивлик бор-йўқлиги текширилиши лозим. Лекин ўтган йили отрядга Тошкент шаҳар ижроия комитетидан якка тартибда уй қурувчилар учун ажратилган «Ўриквор» даҳасини текшириш тўғрисида битта буюртма берилди, холос. Мутахассислар ахлат уюмларини 120 жойда кавлаб текширдилар, батафсил суратга олдилар. Улар радиация манбалари йўқ деган хулосага келдилар. Шундан бошқа буюртма тушмади.

Касалликни даволашдан кўра олдини олиш осонроқ, деган нақл бор. Бу соҳада ҳам худди шундай. Қоиданинг бузилиши унга риоя қилишга нисбатан жуда қимматга тушади.

Отряд ходимларининг сўнгги хабари: Тошкентда гамма-радиактив фон рисоладагидек.

(ЎзТАГ мухбири).

● *Ноҳия партия ҳисобот-сайлов конференциялари* ●

ХАЛҚ ИШОНЧИНИ ҚОЗОНАЙЛИК

Собир Раҳимов ноҳияси

Партия ва коммунистлар мавқеини сақлаб қолиш, ёшларнинг издан чиққан тарбияси, одамлар ўртасида меҳр-оқибат, чинакам дўстлик туйғуларини тиклаш учун нима қилиш керак? Ноҳия партия ташкилоти ана шундай мураккаб шароитда жамоаларни ортидан эргаштира оладими? Ўткир бўлиб турган муаммоларни ҳал этиш қачонгача чўзилади?

Собир Раҳимов ноҳия партия конференциясига ҳисобот маърузасида ҳам, музокараларда сўзга чиққан делегатларнинг нутқларида ҳам ана шу масалаларга асосий эътибор берилди.

Конференциядан олдин ноҳия партия ташкилотларида бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишларида коммунист ва партиясизлар КПСС Марказий Комитети Ҳаракат дастури, партия Устави лойиҳалари юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Йиғилишларда ноҳиянинг ижтимоий-иқтисодий тараққиётидаги камчиликларга барҳам бериш, сайлаб қўйиладиган органлар аъзоларининг масъулиятини ошириш, қарорларнинг ижроси устидан назоратни кучайтириш тўғрисидаги масалалар ўртага қўйилди, ноҳия ва юқори партия комитетлари иш услублари хусусида очиқ гаплар айтилди.

Собир Раҳимов ноҳиясида бир неча уй-жой комплекслари, мактабларга қўшимча бинолар, мактабгача тарбия муассасалари қурилган бўлса-да, ҳали эҳтиёж ва талаблар тўлиқ қондирилгани йўқ. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, жумҳурият Олий Совети Президиуми, Вазирлар Кенгашининг қарорига мувофиқ ноҳияда Тошкент ноҳиясидан ажратиб берилган ерларда бир миллион квадрат метрдан кўпроқ уй-жой, 3600 ўқувчига мўлжалланган мактаб, 4 минг болага мўлжалланган 12 та мактабгача тарбия муассасалари, кўз микрохирургияси клиникаси, кинотеатр, туғруқхона, 5 миллион жилдлик китоб сақланадиган кутубхона, спорт заллари комплекси бинолари қурилиши лозим.

Шаҳар партия комитети тасдиқлаган Программага мувофиқ ноҳияда 1989—1990 йилларда 212 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилиши лозим эди. Лекин, топширилгани 12,5 минг квадрат метрдан ошмади.

Маърузада ваъдасининг устидан чиқмаган, одамлар дарди-илтимосларига қулоқ солмаган айрим раҳбарларга нисбатан жуда юмшоқ сўзлар ишлатилган. Масалан, ноҳия ижроия комитети квартира бўлими бошлиғи Ш. Хўжаев одамларни ойлаб сарсон қилибди, уларга икки энлик жавоб ёзишни ўзига эп кўрмабди. Маърузада эса: «Агар биз қаттиқ тергаб, талаб қилмасак, ўртоқ Ш. А. Хўжаев раҳбарлик қилаётган ноҳия ижроия комитетининг квартира бўлими устидан кетма-кет шикоятлар тушаверади», дейилган. Энди савол туғилади: ноҳия партия комитети қачон вақт топиб, ўзбошимча раҳбарни тергайди-ю, одамлар қачон саргардонликдан қутиладилар?

Ноҳия саноат корхоналари ўтган йили иш вақтларининг зое кетиши оқибатида 1 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулотни кам етказиб берди, 117 минг сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилмай қолди, минг-минг сўмлаб жарима тўланди. Хўш, бунга ким айбдор? Афсуски, маърузада бу ҳақда лом-мим дейилмаган. Бизнингча, умумий, адрессиз танқидлардан воз кечмасак, оёғимизга кишан бўлиб турган иллатлардан ҳали-бери қутилмаймиз. Конференцияда сўзга чиққан делегатлар ҳам шу фикрни айтдилар.

Ўтган йили ва 1990 йилнинг биринчи кварталида КПСС сафларига 172 киши қабул қилинди, 17 та бошланғич, цех партия ташкилотлари, 12 та партия группаси тузилди. «Теплогеология», «Миконд» заводлари, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети партия ташкилотлари ўз иш услубларини такомиллаштирдилар.

Айрим ташкилотларда коммунистлар партия сафидан ихтиёрий чиқаётган пайтда партия сафига қабул қилинишини ойлаб, ҳатто йиллаб кутаётган кишилар бор. «Шарқ» бирлашмаси, «Ўзкоопстроймонтаж» тресли партия ташкилотлари коммунистлар сафида бўлишга интилаётганларга нисбатан ана шундай совуққонлик кўрсатмоқдалар. Ноҳия партия комитети нега бу камчиликларни ўз вақтида кўрмади? Агар фақат конференция ёки бюро йиғилишларида шунчаки танқид қилиб қўйилаверса, зудлик билан чора-тадбир белгиланмаса бошланғич партия ташкилотларининг масъулиятсиз котиблари ҳаракатга тушмайдилар, «айтди-қўйди-да», деб бемалол юраверадилар.

Партия сафларидан ихтиёрий равишда чиқиш сабаблари ўрганиляптими? Биз ана шундай савол билан конференция делегати, хўжалик ҳисобидаги автокорхоналар трестидан делегат А. Бердиевга мурожаат қилдик.

— Ташкилотимиз ҳисобида 12 нафар коммунист бор, — деди у.— Бир-икки киши партия сафидан чиқиш тўғрисида ариза берди. Мен маслаҳат сўраб, ноҳия партия комитети ташкилий ва кадрлар иши бўлимига бордим. Афсуски, ўзимга кераклн маслаҳат, йўл-йўриқ ололмадим. Менимча, ҳозир вақтида аъзолик бадаллари тўлолмаган коммунистларга кўполлик қилгандан кўра уларни тарбиялаш, ҳар хил салбий таъсирлардан ҳимоя этиш маъқулроқ. Мафкуравий ишимиз ниҳоятда бўш, ноҳия партия комитети ходимлари жамоаларда камдан-кам бўладилар.

Одамлар билан очиқчасига мулоқотда бўлиш, уларнинг дардига қулоқ солиш партия ташкилотлари ишини осонлаштиради. Бу борада «Миконд» заводи партия комитетининг иш тажрибаси диққатга лойиқ. Унинг собиқ котиби Алишер Аъзамхўжаев коммунистлар билан ҳам, норасмий «Бирлик» аъзолари билан ҳам тил топишди, корхонада ўзаро ишонч, қардошлик вазиятини қарор топтириш учун бор маҳоратини ишга солди. Бугунги кунда А. Аъзамхўжаев Ўзбекистон ССР халқ депутати. Унинг ўрнига сайланган Алишер Хўжаев собиқ котибнинг ишини муваффақиятли давом эттирмоқда. Корхона партия комитети КПСС Марказий Комитети Ҳаракат дастури ҳамда партия Устави лойиҳаларига ўзгартишлар киритиш, таклиф, мулоҳазалар билдириш жараёнида коммунистларнинг фаоллигини оширишга муваффақ бўлди.

— Афсуски, ноҳия партия комитети «Миконд»нинг ана шундай ибратли тажрибасини оммалаштирмади,— деди ўз сўзида агрегат заводи партия комитети котиби В. Мамадалиев. — Биз эса ўзимизда микондликлар усулини қўллаб, дуруст натижаларга эришдик.

В. Мамадалиевнинг фикрича, ноҳия партия комитетида ўтаётган «Котиблар куни»дан воз кечиш керак. Ҳозир энг муҳими — мунозара. «Мунозара клуби» ташкил этилиб, унда норасмий гуруҳлар аъзолари билан иш олиб борилса мақсадга мувофиқ бўлади.

— Ноҳия партия комитетининг биринчи котиби Б. С. Камолов иш услубларини ўзгартирди,— дея ўз сўзида давом этди у.— Бизни энди камдан-кам чақирадиган, ҳадеб справка сўрамайдиган бўлишди.

Қайта қуриш, ошкоралик даврида ҳам айрим раҳбарлар «нозик» масалаларни тор доирада ҳал этишга, бошқаларга билдирмасликка уринадилар. Ана шу «дим-дим» ўйини подшипник заводи директори О. Переповни амалидан маҳрум қилди.

Раҳбарлик айримлар ўйлагандек осон иш эмас. Тўғри келган одам ҳам жамоани ортидан эргаштириб, улар билан тил топиша олмайди. Масалан, 1-автокомбинат меҳнат жамоаси конференцияси шу корхонада директор ўринбосари бўлиб ишлаётган Т. Қудратхўжаевни бир овоздан директорликка сайлаган эди. Бир йилдан сўнг эса худди шу жамоа унга ишончсизлик билдирди. Қисқаси, уларнинг танлаб сайлаган «ўз одам»лари раҳбарликни эплолмади.

Охунбобоев номидаги жумҳурият ёш томошабинлар театри актёри Ҳабибулла Каримов сўзидан:

— Кўпчилик делегатлар ёшларни дин пешволари таъсиридан сақлаш керак, дейишди. Ахир, ўзимиз уларни на худога, на партияга ишонмайдиган қилиб қўйдик-ку?! Қолаверса, мен шу пайтгача бирор диндорнинг ёшларни йўлдан чиқишга, жиноятга ундаганини эшитганим йўқ.

— Мен ноҳия партия комитетининг конференцияси делегатларига тарқатилган ҳисобот докладини эътибор билан ўқиб чиқдим, — деди 32-поликлиника бош врачи М. Абдуллаева. — Докладдаги қайта қуриш руҳи билан суғорилган фикрлар менинг қалбимдаги аламни ушбу минбардан гапиришга даъват этди. Ҳаммангизга маълумки, поликлиникамиз талабалар шаҳарчасида жойлашган Аҳоли зич яшайди. Шунинг учун хизмат кўрсатиш бирмунча оғир. 1988 йилда поликлиника ремонтини бошлаган эдик. Фонд материаллари йўқлиги учун уларни топиш маҳол бўлди, лекин топдик. Ноҳиямизда ўтказилган тиббий кенгашда ўша пайтдаги менинг раҳбарим Тошкент шаҳар Соғлиқни сақлаш бош бошқармасининг бошлиғи В. Русинов бошқалар қатори менга ҳам бақириб, қаттиқ ҳақоратлади. Мен ундан кечирим сўрашни талаб қилдим. У эса «сенинг бошингдан қатиқ ҳиди кетганидагина мен сендан кечирим сўрайман» деб жавоб берди. Ўзбек аёлига нисбатан бундай камситиш ва ҳақоратга чидаёлмай мен коммунист Б. Сатин раҳбарлик қилаётган шаҳар партия комитетига ҳимоя излаб бордим. Лекин мен у ердан ҳимояни ҳам, ҳақиқатни ҳам топмадим.

Мени тўғри тушунинглар, мен бугун шахсий ҳисоб-китоб учун гапирмаяпман. Бироқ, шаҳарда соғлиқни сақлашнинг аҳволи ниҳоятда оғир бўлган бир пайтда бу лавозимга чақириб келтирилган Русинов уни баттар ёмон қилиб кетганини айтмасдан туролмайман. Ўзбекистон ССР халқ назорати қўмитасининг 1989 йил 19 апрелдаги қароридан кўчирмани сизга ёзиб жўнатдим. Унда ёзилишича, В. Русинов раҳбарлик қилиб турган икки йил мобайнида шаҳар тиббиётида санитар транспорти етишмаслигига қарамасдан турли ташкилотлар ва шахсий кишиларга 276 та автомобиль (кўпи 1985—1988 йилларда ишлаб чиқарилган) сотилган. Давлат Нарх-наво комитетининг кўрсатмасига хилоф равишда 54 та санитар автомобили кооперативларга улгуржи нархнинг қолдиқ баҳоси билан (чакана нархда эмас) сотилиб, бунинг оқибатида давлатга 144 минг сўмлик зарар етказилган.

Республика Халқ назорати қўмитаси Русиновга қандай жазо белгилади? Бир ойлик маоши — 330 сўм миқдорида жарима солди. Шу адолатданми? Агар Русиновнинг ўрнида маҳаллий кадр бўлганида бундай қилмиши учун қанақа жазо олиши мумкинлиги ҳаммага равшан.

Буларга, бундай фактларга қачон адолатли баҳо берилади?

Конференция делегатлари СССР халқ депутати, ТошДУ ректори СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Э. Юсупов нутқини диққат-эътибор билан тингладилар. У студентлар шаҳарчасидаги муаммолар хусусида гапириб, ёшларни тарбиялаш юзасидан фикр-мулоҳазаларини айтди, дунёқарашимизни ўзгартирмасдан, ошкоралик, демократиянинг асл моҳиятини англаб етмасдан туриб кўзланган мақсадга эришиш мумкин эмас, деб таъкидлади.

Э. ҚОСИМОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ТАРИХИЙ-ЖУҒРОФИЙ НОМЛАРНИ АСРАЙЛИК

«Ўзбекистон ССР Давлат тили ҳақида»ги қонуннинг 24-моддасида «Ўзбекистон ССРдаги шаҳарлар, қишлоқлар, майдонлар, кўчалар, бекатлар, тарихий обидалар ва бошқа жуғрофий-ҳудудий ўринларнинг номлари ягона миллий шаклда берилади ва республика давлат тилида ёзилади»,— дейилади. Шунга кўра СССРдаги ва хорижий мамлакатлардаги барча жуғрофий номлар ўзбек миллий-тарихий анъаналарига ва ўзбек тилининг ўзига хос хусусиятларига асосланган ҳолда ўзбек тилида ифода этилади.

Шунингдек, қонунда Ўзбекистон ССРда барча тарихий номлар ва жойларнинг номлари халқнинг миллий мулки ҳисобланиши ва давлат томонидан муҳофаза қилиниши ҳам таъкидланган.

Афсуски, қисқа тарихий вақт мобайнида айрим шахс-мутахассисларнинг билимсизлиги ва масъулиятсизлиги оқибатида жумҳуриятдаги бир қатор тарихий-жуғрофий номлар бузилиб ёзиладиган ва талаффуз этиладиган бўлиб қолди. Натижада уларнинг мазмуни ва қиммати йўқолиб кетди. Бир неча мисолларни Тошкент вилоятидан келтирайлик: Тошкент — Хўжакент темирйўл шохобчасида «Паргос» бекати бўлиб у Товоқсой қишлоғи яқинида жойлашган. Шу ердаги кексаларнинг айтишларича «Паргос» эмас «Парвоз» бўлган экан. Ривоятларга кўра қишлоқдаги дарахтларнинг бирига катта қуш келиб қўнган, уни кўргани одамлар келиб тўпланганда парвоз қилиб кетган. Шундан кейин қишлоқ «Парвоз» бўлиб қолган. Шохобчанинг охирги бекати «Ходжикент» шаклида ёзилиб талаффуз қилинади. Ахир бу ерда «Ходжикент» эмас, «Хўжакент» қишлоғи бўлган-ку?! Бундай номни «Хўжа» билан «Хожи»нинг фарқини билмайдиганлар бергани равшан.

Ғазалкент қишлоғининг шарқидан Чирчиқ дарёсининг чап ирмоғи оқиб ўтади, уни маҳаллий кишилар «Гилавасой» (асли Гилобасой) деб атайдилар, ёзувларда «Галвасай» қилиб юборилди. Бунинг жуғрофий маъноси қаерда қолди?

Нима учун ««Бурчимулла»ни Бричмулла, Чимённи, Чимган деб ёзиш керак? Ахир бу соҳада халқаро жуғрофий қоида мавжуд-ку?!

Қўшни Оҳангарон водийсига ўтайлик. Русча адабиётларда «Ангренская долина», река «Ангрен» деб ёзилади. «Оҳангар» форсча-тожикча сўз бўлиб, «Темирчи» маъносини англатади. Қадимда ерли кишилар маъдан қазиб олиб, ундан темир (металл) ишлаганлар. Бундан водийдаги қазилма шлаклар далолат бериб турибди. Шахтёрлар шаҳарчаси бунёд этилиб, унга Ангрен деб ном берилди. Водийда қад кўтарган иккинчи шаҳарга «Оҳангарон» номи берилди. Буни барча халқлар ҳеч қандай қийналмай талаффуз қилишаяпти-ку!

Водийнинг жануби-шарқида Қурама тоғлари жойлашган, унинг энг баланд нуқтаси (чўққиси) «Бобон-Афв»ни жуғрофий хариталарда «Бабин-об» шаклида ёзиладиган бўлиб қолди. Натижада биринчи маъно «афв» (кечириш) йўқолиб, сув (об) маъноси берилган. Ривоятларга кўра чўққига кўтарилиш рағбатлантирилган. Унга етган киши афв этилган.

Бу водийдаги бир совхоз номи «Серго», унинг на боши, на охири бор?

Оҳангарон водийси ҳам қадимий. Бунда истилочилик, ҳунармандчилик, тижорат, деҳқончилик, боғдорчилик ва бошқа соҳалар билан боғланган тарихий-жуғрофий номлар бир талай. Чунончи, «Қорахитой», «Лашкарак», «Турк», «Облиқ», «Гулбоғ», «Тилов», «Жигаристон», «Оппартак», «Қорабоғ», «Гўштсой», «Четсув», «Ақча» ва бошқалар. Булар эҳтиёткорлик билан сақланиши керак.

Миллий мулкимиз бўлган тарихий-жуғрофий номларни ўз ҳолида асраб қолиш вақти етди.

М. НАБИХОНОВ,
Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтининг доценти.

● *Инсон қадри*

МУРУВВАТ

ТОШКЕНТ НОҲИЯСИДАГИ «ЛЕНИН ЙУЛИ» ЖАМОА ХУЖАЛИГИДА ДАЛА ВА ФЕРМАЛАРНИНГ МЕҲНАТКАШЛАРИ ТУҒРИСИДА ҚАНДАЙ ҒАМХУРЛИК ҚИЛИНМОҚДА?

ДЕҲҚОН ва чорвадорларимизга минг раҳмат. Астойдил меҳнат қилишаяпти. Бойлигимизга бойлик қўшишяпти. Биз улар тўғрисида қанча ғамхўрлик қилсак, меҳрибон бўлсак арзийди. Шундай қилмоқдамиз ҳам.

Шу йилнинг январь ойида бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишида колхоз раиси Сиддиқ Муҳаммаджонов шундай деб айтган эди.

Яқинда хўжаликда бўлиб, ваъда қандай бажарилаётганлиги билан қизиқдик. Ҳақиқатан ҳам қисқа вақт ичида бир қатор ибратли тадбирлар амалга оширилибди. Инсон омили биринчи ўринга қўйилибди. Бунда ҳар кимга хизматига, меҳнатига, жамоатчилик ўртасидаги мавқеига қараб, деган талаб ўлчов қилиб олинмоқда. Табиийки, энг аввало жамоа хўжалигини ташкил этиш, шакллантириш, ривожлантиришда фаол қатнашган ва узоқ йиллардан буён ишлаб келаётганлар алоҳида ҳисобдадирлар. Хўжаликда бундайлар 21 киши экан. Улар жуда кам миқдорда пенсия олишарди. Энди уларнинг ҳар бирлари пенсия пулига 30 сўмдан колхоз ҳисобидан қўшиб берилмоқда.

Махсус комиссия хўжаликнинг хонадонларида бўлиб, оилаларнинг яшаши, турмуш тарзи билан пухта ва атрофлича танишди. Аксарият оилалар яхши турмуш кечирмоқда. Лекин беш қўл баравар эмас. Маълум бўлдики, 22 оила кам таъминланган. Бу оилаларда жон бошига олинадиган пул даромади 70 сўмдан ошмайди. Шунинг учун бу оилалар махсус ҳисобга олинди. Вақти-вақти билан моддий ёрдам кўрсатишга қарор қилинди.

Колхоз ишлаб чиқаришида ёш йигит-қизларнинг ўрни алоҳидадир. Агар улар ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватланиб турилса, моддий жиҳатдан мурувват қилинса, айниқса, янги турмуш қураётганларга хўжалик баҳоли қудрат қарашиб юборса, табиийки, уларнинг колхозга меҳри ортади. Хўжаликда қолиб муқим ишлашга аҳд қиладилар. Инсон омили тўғрисидаги белгиланган тадбирда масаланинг ана шу жиҳати қизил ип бўлиб ўтади. Ёш йигит-қизлар турмуш қураётганида уларга 300 сўмдан тўёна берилмоқда. Шу мақсад учун бир йилга салкам ўн минг сўм пул ажратилади. Афғонистонда хизмат қилиб қайтган байналмилалчи йигитларга бериладиган тўёна пули эса 500 сўмдан кам бўлмайди. Бундан ташқари совет қўшинларининг Афғонистондан олиб чиқиб кетилган куни — февраль ойи ҳам хўжаликда алоҳида нишонланади. Шу куни байналмилалчи жангчиларнинг ҳар бирига 300 сўмдан пул мукофоти ҳадя қилинади.

Колхозда Улуғ Ватан уруши жанггоҳларидан ва Афғонистондаги байналмилал бурчини ўтаб қайтган йигитлар қўшиб ҳисоблаганда 70 га яқин киши бор экан. Ғалаба байрами уларнинг фаол иштирокида ғоят да кўтаринки руҳ, тантанаворлик билан ўтказилади. Бу йиғилишда Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва байналмилалчилар тўғрисида илиқ сўзлар айтилади, жанговар хотиралари тингланади. Зиёфат уюштирилади, Сўнгра 1-группа ногиронларига 50 сўмдан (улар етти киши) Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва байналмилалчи жангчиларга эса 30 сўмдан мукофот тақдим этилади.

Авваллари колхозчилар пенсияга ими-жимида чиқариб юборилларди. Энди бунга асло йўл қўйилмайди. Уларнинг хизматлари айтилиб, қилган ишлари қайд этилиб, яхши хислатлари таърифланиб, тантанали кузатилади. Пенсияга чиқувчи ҳар бир колхозчига ўша куни бир йўла минг сўм пул берилади.

Бундан ташқари айрим колхозчиларга уларнинг жамоат ишлаб чиқаришига қўшган ҳиссалари, мавқеларига қараб хўжаликнинг ички пенсияси белгиланган. Жумладан, Зоҳид Тошматов бу соҳадаги қарорга биноан 30 сўмдан, М. Йўлдошева 60 сўмдан, О. Мухторов 30 сўм, М. Тешабоев 150 сўм, М. Калонхўжаев 24 сўмдан пенсия пули олмоқдалар.

Сир эмас, бир вақтлари колхозчи «эзилиб» юрарди. У жонини жабборга бериб, ўлиб-тирилиб ишлашига қарамай, биров ҳолинг нима кечаяпти, деб хабар олмасди. Бир сўз билан айтганда меҳнати қадрланмасди. Шу туфайли ҳам у хўжаликда шунча йил ишлаб нима кўрдинг, нима орттирдинг, қандай обрўга эга бўлдинг, деган таъналли гапларни эшитарди. Алам қиларди, албатта.

Қайта қуриш шарофати билан бундай гапларга ўрин қолмаяпти, албатта. Колхозда 25 йилдан буён узлуксиз, бенуқсон ишлаб келаётган эркаклар ва йигирма йил ишлаган аёллар етмишга яқин экан. Ҳозирги кунда уларнинг иш ҳақларига 20 фоиздан қўшиб берилмоқда.

Вақти келиб улар пенсияга чиқишади. Агар ўшанда ишлашни хоҳлашмаса газ, сув, электр ҳақининг 50 фоизидан кечилади.

Бизга яна бошқа кўпгина янгиликларни ҳам айтиб беришди.

Мактаб ўқувчиларини бир маҳал иссиқ овқат ва сут билан таъминлаш бу ерда ҳукумат қарори чиқмасдан анча илгари бошланган экан.

Ҳисоблаб беришди. Инсон меҳнатини қадрлаш ва рағбатлантириш, тақдирлаш билан боғлиқ бўлган ана шу сингари социал масалаларни ҳал этишга ҳозирги кунга қадар йилига 87 минг 739 сўм сарфланиб келинаётган экан. Бу маблағга яна 6390 сўм қўшиладиган бўлди. Шунда йиллик сарф-харажат 152 минг 669 сўмга етади.

Ҳа, хўжаликларда қайта қуришнинг қирралари энди-энди кўзга ялт этиб ташланмоқда. Сўздан амалий ишга ўтилмоқда. Зотан, қишлоқ меҳнаткашининг кўнглини кўтармасдан, руҳлантирмасдан, рағбатлантирмасдан, иссиқ-совуғидан вақтида хабар олиб, эҳтиёжини қондирмасдан туриб мақсадга — энг асосийси озиқ-овқат дастурини ҳал қилишга эришиб бўлмайди. Қайси хўжаликда бу йўлга амал қилинар экан, албатта, қилинаётган ҳаракатлар зое кетмайди. Сўзлар ҳавога учмайди. Чиройли, мазмунли қарорлар қоғозда қолиб кетмайди.

Ҳамма ерда, ҳар бир хўжаликда раҳбарлар ўзларининг кундалик фаолиятларида бу оддий ҳақиқатни тўла тушуниб етиб, унга амал қилишларини истар эдик.

Н. РИХСИЕВ.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

ФИНЛЯНДИЯ ТАШАББУСИ

● **ФИНЛЯНДИЯ Европа сўл кучлари анжуманини ўтказиш бўйича ташаббус билан чиқди. Бу анжуман шу йил 5—7 сентябрь кунлари Тампере шаҳрида ўтказилади. Бу қитъа ишчи партияларининг вакиллари бундан 80 йил муқаддам — 1912 йилда II Интернационалнинг Базель конференциясида учрашган эдилар. Социалистик интернационал раисининг ўринбосари Калеви Сорсанинг айтишича, анжуманга сўл партияларнинг вакиллари таклиф қилинади. Улар ҳозир Европа мамлакатлари парламентлари таркибига киради. Финляндия томонидан бу йиғинда социал-демократлар, Финляндия Халқ демократик иттифоқи депутатлари ҳамда «Демократик муқобил» ташкилоти вакиллари иштирок этадилар. Анжуман халқаро ташкилотлар ҳамда машҳур сиёсий арбоблар учун ҳам очиқ.**

СОВЕТ МУСУЛМОНЛАРИГА ТУҲФА

● **САУДИЯ Арабистонида истиқомат қилувчи мусулмон динига мансуб кишилар Совет Иттифоқидаги маслакдошларига 1 миллион дона Қуръон китобини туҳфа қилишга қарор қилдилар. СССР Министрлар Совети қошидаги Дин ишлари бўйича кенгаш раиси ўринбосари К. Молдабоевнинг «Известия» газетаси мухбирига айтишича, бу савоб ишда Бутун дунё ислом уюшмаси хайрли хизмат кўрсатди. Аэрофлот самолётлари тўрт қатновда бу муқаддас китобнинг ўнлаб дастлабки нусхаларини Совет Иттифоқига келтирдилар. Китобларнинг қолган қисмларини келтириш учун учувчиларимиз яна 25 марта Саудия Арабистонига сафар қиладилар.**

ИНДОНЕЗИЯ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ДАЪВАТИ

● **ИНДОНЕЗИЯ президенти Сухарто Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларини тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш мақсадида Вьетнам билан ҳамкорлик қилишга даъват этди. У Вьетнам Социалистик Республикасини яккалаб қўйиш сиёсатига қарши чиқди ва АСЕАН мамлакатлари Вьетнамнинг ривожланиши учун ёрдам беришлари лозим, деб айтди.**

ЛИБЕРИЯДА ҚАЛТИС ВАЗИЯТ

● **Либериянинг қатор ноҳияларида мураккаб вазият сақланиб турибди. Исёнчиларнинг ахборот манбаларига таяниб берилган маълумотларга қараганда, ҳукуматга қарши гуруҳлар мамлакатнинг муҳим стратегик портларидан бири Бучананга ҳужум уюштирганлар. Маълумки, бу жойдан бир неча километр масофада АҚШ ҳарбий ҳаво кучларига қарашли самолётлар учиб қўнадиган аэродром бор.**

Либерия миллий ватанпарвар кучлари деб аталмиш гуруҳ вакилларининг айтишича, навбатдаги зарба мамлакат маркази — Монровияга берилади. Кузатувчиларнинг фикрича, исёнчилар муваффақияти уларнинг жанг қилиш услубларига боғлиқ. Улар ҳукумат қўшинларини ўрмонларга эргаштириб кириб, зарба бермоқдалар.

Н. МАНДЕЛА М. ТЭТЧЕР БИЛАН УЧРАШАДИ

● **ЖАНУБИЙ Африка Республикасининг машҳур сиёсий арбоби Нельсон Мандела журналистлар ҳузурида сўзга чиқиб, ўзининг Буюк Британия бош-министри Маргарет Тэтчер билан учрашиш ниятида эканлигини айтди. Тахмин қилинишича, музокаралар 6 июль куни Лондонда бўлиб ўтади.**

К. АКИНО МУРОЖААТИ

● **ЎТГАН якшанба куни миллий радио орқали сўзлаган Филиппин президенти Корасон Акино ўз ватандошларини зўрлик қилишга чек қўйишга чақирди. Зотан, деди у, бундай хатти-ҳаракатлар миллий иқтисодиётни заифлаштирмоқда. «Ҳали ҳам филиппинликлар орасида осойишталик йўлига кирмаганларнинг борлиги кишида таассуф уйғотади», деди президент. «Мен барча ватандошларимни мамлакатда тинчликни сақлашга чақираман. Агар сиз тинчликда яшашни истамаётган бирон-бир кишини билсангиз, сиз уни осойишталикда яшаш зарур эканлигига ишонтиришингиз керак» — деди К. Акино.**

ЎЗАРО ТЎҚНАШУВ ҚУРБОНЛАРИ

● **АФҒОНИСТОНДА ҳукуматга қарши бўлган турли хил гуруҳлар ўртасидаги ҳарбий тўқнашувлар тинчимаётир. Қобул ва Сари-пул вилоятлари ҳудудларида ҳаракат қилаётган «Афғонистон ислом партияси» ҳамда «Афғонистон ислом жамияти» деб аталмиш гуруҳлар ўртасидаги қонли тўқнашувларда юздан ортиқ киши ўлдирилди ва жароҳатланди. Бахтар ахборот агентлигининг хабарига қараганда, «Афғонистон ислом партияси» ҳамда «Афғонистонни озод этиш ислом иттифоқи» гуруҳлари ўртасидаги бошқа бир тўқнашувда яна 20 жангари ҳалок бўлган.**

АМЕРИКАЛИК БАНДИ БЎШАТИЛДИ

● **Бундан бир неча йил муқаддам банди қилиб олинган Байрут дорилфунуни ўқитувчиси америкалик Роберт Полхилл бўшатилди. У 1987 йил январида «Фаластинни озод қилиш учун ислом жиҳади» ташкилоти томонидан Ливан пойтахтидан сирли равишда ўғирлаб кетилган эди. Озод этилган куни Р. Полхилл Дамашқ шаҳрига келтирилди ва Америка Қўшма Штатларининг Суриядаги элчиси Эдвард Жережянга топширилди. Матбуот учун айтган гапларида Р. Полхилл унинг озод бўлиши учун ёрдам берган Сурия раҳбариятига ташаккур изҳор қилди.**

● *Қайта қуриш ва биз*

ТАҒИН АХЛАТХОНА БЎЛИБ ҚОЛАДИМИ?

Киров ноҳияси ижроия комитети раҳбарлари диққатига!

ҲАР ГАЛ баҳор келиб, кўчат экиш, боғ қилиш, кўкаламзорлаштириш ишлари бошланади.

Халқимизнинг «яхшидан боғ қолади» деган нақли ҳар биримизнинг қалбимизга муҳрланиб қолганлиги аниқ. Бу нақл тагида чуқур маъно, ҳақиқат бор.

Ҳар гал шу ҳақда мушоҳада қилганимда ўйланиб кетаман. Мана, бизнинг Юнусобод массивида жойлашган 15-кварталда қурилган кўп қаватли уйлар бир-бирига жуда яқин, зич ҳолатдадир. 4—5 хонали уйлар кўп оилаларга мўлжалланган. Уларнинг ҳар бирида 7—8 тадан фарзанд бор.

Лекин, бу уйларнинг олдида болаларнинг ўйнаши учун жой ҳам йўқ. Мавжуд бир парча ерга эса ҳар хил кўчатлар экишган. Бу кўчатларнинг кўпи ҳосилга кирган. Бироқ, меваси ҳали пишмай туриб болалар дарахтга осилишади, шохини синдиришади. Катталар эса уларни уришиб-сўкадилар, койийдилар. Ахир болаларга ҳам осон тутиб бўлмайди-ку, кўзлари оч, мева-чевага тўйишмайди. Буни ҳисобга олмасак инсофдан бўлмас! Шуларни ўйлаб маҳалла комитети аъзолари, фаоллари билан маслаҳатлашиб, имконият қидирдик ва уни топгандек бўлдик. Марказда бир гектардан ортиқроқ ер ўн йилдан буён бўш ётибди. У ахлатхонага айланиб қолган. Нега бу ерни тозалаб, турли хил мева дарахтлари экиб, бир томонини болалар ўйнайдиган хиёбон қилиш мумкин эмас?! Бу ишга бел боғлаб СССР халқ депутати Акром Қурбонович Эргашевдан ёрдам беришни илтимос қилдик. Ноҳия ижроия қўмитасига депутатимиз номига ишончли хат ёзиб олиб бориб бердик.

Орадан кўп ўтмасдан бульдозер келиб майдонни текислай бошлади. Лекин қувончимиз узоққа бормади. Ҳали иш ниҳоясига етмасдан бульдозер кўздан ғойиб бўлди. Биз яна депутатга мурожаат қилдик. У киши, менинг номимга яна бир хат келди. Унда иш дарҳол тўхтатилсин, чунки бу майдонда болалар боғчаси қурилади дейилганди, деди.

Хунобимиз ошиб кетди. Яна ижроқўмга қатнай бошладик. Бизни эса, хотиржам бўлинглар, майдоннинг ярми боғча, ярми болалар хиёбони бўлади, деб қўйнимизни пуч ёнғоққа тўлдиришди. Бир йилга яқинлашиб қолди. Ваъда ваъдалигича қолмоқда, бирор натижа йўқ. Ҳайрон бўламиз. Болалар келажагимиз, уларга эътибор бериш, тарбияси тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилиш керак деймиз-у, амалда ҳеч нарса қилмаймиз. Ахир бошқа кварталларда болалар майдончаси бор-ку, нима бизнинг кварталдаги болалар ўгайми? Қачонгача улар бўш вақтларини қаерда ўтказишни, қаерда ўйнашни билолмай сарсон бўлишади? У ердан — бу ерга, бу ердан — у ерга ҳайдалишади. Буни ҳамма ота-она ҳам тўғри тушунмайди-ку! Айримлар нега боламни койийсанлар, чиқиштирмайсанлар деб бир-бирлари билан «сан-ман»га бориб қолишади.

Аввало биз бу ерга боғча қуриш шарт эмас, деб ўйлаймиз. Чунки 15-кварталда 4 та болалар боғчаси мавжуд бўлиб, у етарлидир. Бу ҳақда жиддий ўйлаб кўриш керак.

Муаммо ва уни тезроқ ҳал этиш ҳақида ноҳия раҳбарлари, СССР халқ депутати астойдил бош қотиришлари керак!

Агарда шу майдон текисланиб, сув билан таъмин этилса, маҳалла аҳли хушнуд бўларди. Ҳашар уюштирардик. Фурсатдан фойдаланиб, мевали дарахт кўчатлари экардик. Бир томонида эса болалар майдонини ташкил қилардик.

Маҳалла аҳлининг бу истаги, талаби, албатта, ҳисобга олиниши керак!

Эгамназар ҚОДИРОВ,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси, 15-квартал маҳалла комитетининг раиси.

• КАСАБА УЮШМАСИ ҲАЁТИ •

ЯҚИН УЧ ЙИЛДА ҲАЛ БЎЛАДИ

Тошкент вилояти юк ташиш автокорхоналари концерни биносининг биринчи қаватига киришингиз билан ўнг томонда кўзга кўринарли жойда осилган эълон диққатингизни тортади:

«Ҳурматли ўртоқлар! Кунн кеча уй-жой учун навбатда турган охирги киши талаби ҳам қондирилди. Бундан буён кимнинг уйга эҳтиёжи бўлса, ҳужжат топширгач, бир неча ой ичида уй билан таъминланади».

Албатта, газетхон юқоридаги сўзларни ўқиб таажжубланиши мумкин. Бундай эълон ҳозирча йўқ. Биз яқин истиқболга — уч йилга сайр этишга ихтиёр қилдик. Лекин концерн коллективи бунинг яқин келажакда рўёбга чиқишига ишонмоқдалар, уни ҳис этмоқдалар. Қилинаётган амалий ишлар бу кунлар икки-уч йилда келишидан дарак бермоқда. Биз эса бугун уларнинг шу йўлдаги ишлари, дастлабки тажрибалари ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

Бундан бир неча йил муқаддам вилоят юк ташиш трестига С. М. Юсупов бошқарувчи этиб тайинлангач, у ишни замон талаби асосида қайта қуришга киришди. Катта-кичик билан маслаҳатлашди, юқори маъмурий органларга қатнади. Хуллас, бутун коллектив биргаликда амалга оширган катта ташкилотчилик ишларидан сўнг ташкилот номи ўзгарди, анча замонавий — Тошкент вилояти юк ташиш концерни деб атала бошланди. Хўжаликни юритишнинг бу янги тартиби бўйича ноҳия ва шаҳарлардаги 12 та автокорхонага мустақиллик берилди. Илгариги маъмурий бошқарув органи ходимлари сони кескин қисқартирилди. Қоғозбозликларга чек қўйилди. Трест бошқарувчиси концерн бошқаруви раисига айланди. Бошқарув эса мавжуд 12 корхона вакилларидан иборат.

Мустақилликнинг кучайиши, турли расмиятчиликлардан воз кечилиши автокорхоналар ҳаётида кескин ижобий ўзгаришлар ясади. Қуйи ташкилотлар юқорининг зўрма-зўраки буйруқларидан, ўзининг ҳомийликларидан халос бўлди. Ҳар бир коллективнинг ўзи эркин ишлай бошлади. Ўз имкониятларидан кенгроқ фойдаланишга интилди. Ишчи-хизматчиларнинг ўзлари ҳам бор маҳоратларини ишга солиб, янада зўр ғайрат-шижоат билан ишлай бошладилар. Меҳнатга муносабатдаги бу ижобий ўзгаришлар коллективнинг моддий мустаҳкамланишига олиб келди. Икки-уч йилдан бери ҳар йилига планда кўзда тутилганидан 1 миллион сўмдан кўпроқ фойда олинмоқда.

ТУРАР-ЖОЙ ДАСТУРИ АМАЛДА

— Корхоналаримизнинг бундай катта фойдага эга бўлиши,— дейди биз билан суҳбатда концерн касаба уюшмасининг раиси Аҳмаджон Расулов,— ижтимоий жамғармани бойитди. Ҳар бир автокорхонада дам олиш хоналари ташкил этилди, спорт-соғломлаштириш ишлари кўлами кенгайди, ошхоналар, жамоат жойлари қурилди, аввалгилари яхшиланди. Умуман қулай маданий-маиший шароитлар яратилмоқда. Энг муҳими ишловчиларни уй-жой билан таъминлаш учун катта имкониятлар туғилди.

Концерн коллективи уй-жой программасини барвақт амалга оширишга қатъий аҳд қилди. Шу мақсадда қатор тадбирлар белгиланди ва улар бирин-кетин ҳаётга татбиқ этилмоқда. Масалан, бу йил Янгийўл автоколоннасида 32 хонадонли уй қурилиши бошлаб юборилди. У келгуси йилда фойдаланишга топширилади. Бекободдаги 16-автобазада 16 хонадонли уй қурилиши учун ҳужжатлар тайёрлаш ниҳоясига етиб қолди. Унда ҳам беш йилликнинг сўнгги йилидан кечикмай уй тўйлари ўтказилади. Бўстонлиқдаги 125-автокорхона коллективи 32 оилага мўлжалланган уйни хўжалик ҳисоби асосида бунёд этмоқда. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Улуш қўшиш йўли билан Бекобод, Ангрен, Олмалиқ шаҳарлари, Пискент ноҳиясида қатор турар-жойлар тикланмоқда.

Концерн раҳбарлиги уй-жой муаммосини тезроқ ҳал қилиш учун бошқа имкониятлардан ҳам оқилона фойдаланаётганлигини таъкидлаш керак. Масалан, ижтимоий жамғарма ҳисобидан якка тартибда қурилган уйлар ҳам сотиб олиниб, транспортчилар оилаларига берилмоқда. Алимкентдаги 46-автобаза маъмурияти ўз коллективи учун 50 минг сўмга ҳовлили бир неча уйни сотиб олди. Бошқа корхоналарда ҳам имкониятга қараб шундай усул қўлланилмоқда.

Корхонада кўп йил ишлаган ва ҳозир ҳам меҳнатда намуна кўрсатаётган транспортчиларга якка тартибда уй қуриш учун устама ҳақсиз қарз бериш йўлга қўйилган. Ангрен, Алимкент, Бекобод шаҳарлари, Ғалаба ва бошқа қатор ноҳиялардаги юк ташиш автокорхоналари ўз ходимларига якка тартибда уй қуриш учун бу йил 80 минг сўмликка яқин қарз бердилар. Умуман ўтган йили концерн коллективидан 59 киши уй-жой шароитини яхшилаб олди, якка тартибда уй қуриш учун 67 оилага ер ажратиб берилди. Ҳозир концерн коллективида 510 киши уй-жой учун навбатда турибди. Бу йил 153, келаси йил 134, 1992 йил 121, 1993 йил 43 оила янги квартирага кўчиб ўтади. Бу концернда уй-жой навбати муаммосига хотима беради. Биз ҳам шу кун тезроқ келишига умидвормиз.

Б. ПЎЛАТОВ.

* * *

● «МАЛИКА» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасида ишчи-хизматчиларнинг кўпчилигини хотин-қизлар ташкил этади. Шуни ҳисобга олиб корхона маъмурияти ва касаба уюшмаси комитети уларнинг меҳнат шароитларини яхшилашга қаратилган кўплаб тадбирларни амалга оширмоқдалар, янги-янги хизмат кўрсатувчи масканлар очиш учун маблағлар ажратишяпти. Ушбу суратларда аёллар (юқоридан), дам олиш хоналари ва кутубхонани кўриб турибсиз.

Х. СОЛИҲОВ суратга туширган.

* * *

ИЖТИМОИЙ ТАРАҚҚИЁТГА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Машинасозлар ҳақида ғамхўрлик

Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси анчайин мураккаб даврни бошидан кечирмоқда. Пахта териш машиналари ишлаб чиқаришни кескин қисқартириш қатор муаммоларни вужудга келтирди.

Агар бундан икки йил илгари 8 мингтадан ортиқ машина ишлаб чиқарилган бўлса, бу йил бор-йўғи 5050 та машина учун буюртма олинди. Шундай шароитда машинасозлар коллективини тўла сақлаб қолиш, пахта териш машиналарини ишлаб чиқаришга ихтисослашган қувватларнинг бир маромда ишлашига эришиш зарур эди. Шуни ҳисобга олиб корхона маъмурияти, партия ва касаба уюшмаси ташкилотлари ишлаб чиқаришни қайта тузиш режасини ишлаб чиқдилар.

Бирлашмада эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариш бир ярим баравар кўпайди. Халқ истеъмоли буюмларининг янги турларини тайёрлаш ўзлаштирилди. Бу аввало корхона ходимларининг моддий даромадлари даражасининг пасайишига йўл қўймади, серталаб маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳисобига ўртача иш ҳақининг ортиши таъминланди.

Касаба уюшмаси қўмитаси коллектив сафида қолиш хоҳишини билдирган ҳар бир машинасозни иш ўрни билан таъминлашга ҳаракат қилди. Бошқарувнинг тузилиши такомиллаштирилди. Цехларда ишчи ўринлари кўпайтирилди.

— Корхонада йигирма йилдан бери ишлаётганлар анчагина бор,— дейди бирлашма касаба уюшмаси қўмитаси раиси А. Рўзиматов. — Албатта, уларнинг коллективдан ажраши жуда қийин. Шунинг учун сафимизда қолишни истаган ҳар бир кишини корхонада меҳнат билан таъминлашга ҳаракат қилдик. Бу ишда бизга маъмурият ва бирлашманинг меҳнат коллективи кенгаши яқиндан ёрдам берди. Ўтган йили завод бўйича ўртача иш ҳақи ошди. 300 дан ортиқ оила ўзининг уй-жой шароитларини яхшилади ёки янги хоналар олди. Ишчи-хизматчиларнинг дам олишини яхшироқ уюштиришга қаратилган тадбирлар ҳам кўрилаяпти.

— Меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш касаба уюшмаси қўмитасининг бош вазифасидир,— дейди суҳбатга қўшилган касаба уюшмаси қўмитаси раисининг ўринбосари М. Гильмияров.— Шунинг учун ҳам қўмитанинг шу йил февраль ойида бўлиб ўтган кенгайтирилган мажлисида бирлашмада кадрларнинг барқарорлигини ва узоқ муддат ишлаб қолишини рағбатлантиришга қаратилган имтиёзлар ишлаб чиқилди. Эндиликда маъмурият завод ишчиларини тайёрлаш ва қайта тайёрлашга кўпроқ эътибор берадиган бўлиб қолди. Масалан, Совет Армияси сафидаги хизматидан қайтиб келганлар бирлашмага ишга келсалар. 100 сўм миқдорида холисона нафақа оладилар, бир йил ишлаганларидан кейин эса яна 100 сўм олишади. Гальваника цехидаги меҳнат шароитларининг оғирлигини ҳисобга олиб, бу бўлинманинг етакчи ишчилари учун қўшимча имтиёзлар берилишига эришилди. Бу ерда ишлай бошлаган дастлабки ойда қўшимча 20 сўм, иккинчи ойда 25 сўм, учинчи ойда 30 сўм ва тўртинчи ойда 60 сўм ҳақ тўланади. Меҳнат отпускасига чиқилганда биринчи йили 75 сўм, иккинчи йили эса 100 сўм моддий ёрдам кўрсатилади.

Бирлашма касаба уюшмаси қўмитаси ёш оилалар ҳақида ҳам алоҳида ғамхўрлик қилмоқда. Заводда камида уч йил ишлаган ёш оилаларга 150 сўм миқдорида, агар камида беш йил ишлаган бўлса 250 сўм миқдорида нафақа бериладн. Болалар, тиббий муассасаларда ҳам ўз ишидан манфаатдорлик оширилди. Масалан, мактабгача ёшдаги болалар муассасаларида ҳар бир бола учун ҳар куни 10 тийиндан қўшимча ҳақ тўланадиган бўлди, медицина-санитария қисми ҳузуридаги завод касалхонасида ва пионер лагерида овқатланишни кучайтириш учун қўшимча 20 тийиндан ажратилмоқда. Шу имтиёзлар корхонада кадрларни мустаҳкамлаш бўйича амалга оширилаётган муҳим ишлардир.

— Бироқ машинасозлик маҳсулотига улгуржи нархлар сақланиб қолингани ҳолда дизель ёнилғиси учун янги улгуржи нархларнинг, юк ташиш, электр энергияси учун янги нархларнинг жорий қилиниши, ижтимоий суғурта учун ажратмалар миқдори ва меҳнат ресурслари учун ҳақ тўлашнинг кўпайиши корхоналарнинг иқтисодий мустақиллигига путур етказди,— дейди план-иқтисодиёт бўлими бошлиғи Ю. А. Павлов.— Биргина бизнинг бирлашмамиз бўйича бу фойда миқдорининг 2 миллион сўмликдан кўпроқ камайишига олиб келади. Шундай бўлгач, социал муаммоларни ҳал қилиш янада мураккаблашади.

Завод раҳбарлиги таркиб топган вазиятнинг бутун мураккаблигини тушуниб, иқтисодий инқироздан чиқиш йўлларини қидирмоқда. Ҳозирги вақтда автомобиллар учун кондиционерлар ишлаб чиқариш бўйича қўшма корхона қуриш ҳақида хорижий фирмаларнинг бири билан музокаралар олиб борилмоқда. Агар бу масала ижобий ҳал қилинса, корхонада ижтимоий маданий-маиший муаммоларни бартараф этиш анча енгиллашади.

Л. АРТЕМЕНКО,
вилоят касаба уюшмалари кенгаши матбуот маркази мухбири.

ДАМ ОЛИШ МАСКАНЛАРИДА

Ангрендаги учинчи механизациялашган кўчма колонна коллективи соф фойдани кўпайтираяпти.

Бу коллективни ижтимоий ривожлантириш муаммоларини тезроқ ҳал қилиш имконини бераяпти. Бу йил 38 бинокор оиласи янги турар-жой билан таъминланади. Биргина ўтган йили 50 нафардан ошиқ бинокор «Узбекшахтострой» трестига қарашли профилакторийда ўз саломатликларини мустаҳкамладилар. 32 киши эса мамлакатимизнинг турли хушманзара регионларидаги санаторий ва дам олиш масканларида ҳордиқ чиқардилар. Шу йилнинг ўтган биринчи чорагида ҳам йигирмадан ортиқ бинокор текин ва имтиёзли йўлланмалар билан шундай муассасаларда бўлиб қайтдилар.

М. МУҲАМЕДОВ.

Ҳуқуқшунос бурчаги

ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

СЎНГГИ вақтларда ҳукумат томонидан фуқароларнинг моддий аҳволини яхшилашга қаратилган қатор қонунчилик ҳужжатлари қабул қилинди.

Масалан, «Пенсия таъминоти ва аҳолига ижтимоий хизмат кўрсатишни яхшилаш бўйича шошилинч чоралар ҳақида» 1989 йил 1 августда қабул қилинган СССР Қонунида пенсияларни ошириш қатори ногиронлик бўйича пенсияларни тўлаш қайта кўриб чиқилди. 1990 йилнинг 1 январидан бошлаб барча гуруҳлар ногиронлиги бўйича пенсиялар олаётган иш ҳақи (даромади)ни ҳисобга олмасдан ва иш жойидан қатъий назар тўла миқдорда тўланади.

СССР Министрлар Советининг 1990 йилнинг 16 февралидаги 168-сонли «Ишчилар ва хизматчиларнинг саломатликларига меҳнат вазифаларини бажариш билан

ИШЧИЛАР ВА ХИЗМАТЧИЛАРНИНГ САЛОМАТЛИКЛАРИНИ ЙЎҚОТИБ, УЛАРГА ЕТКАЗИЛГАН ЗИЁН УЧУН КОРХОНАЛАРНИНГ МОДДИЙ МАСЪУЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

боғлиқ бўлган шикаст ёки бошқа жароҳатлар билан етказилган зиённи қоплаш учун корхоналар, муассасалар, ташкилотлар томонидан товон тўлаш қоидаларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида»ги қарори билан СССР Министрлар Советининг 1984 йил 3 июлдаги 649-сонли қарорида тасдиқланган ишчилар ва хизматчиларнинг саломатлигига меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ шикаст ёки бошқа жароҳатлар билан етказилган зиённи қоплаш учун корхоналар, муассасалар, ташкилотлар томонидан товон тўлаш қоидаларининг 20-бандига ўзгартириш киритилди. Эндиликда бу банд қуйидаги таҳрирда берилган: 20. Ушбу Қоидаларнинг 7-бандига мувофиқ аниқланган зиённи қоплаш учун товон пули жароҳатланганлар оладиган пенсия, иш ҳақи (даромад) ва стипендиядан қатъий назар тўланади. Демак, етказилган зарарни қоплаш учун пул тўлашдаги чекланишлар бартараф этилди.

Масалан, жароҳатланишгача 160 сўм миқдорида ўртача иш ҳақи олиб турилганда касбий меҳнат қобилияти 40 фоиз йўқотилса ва меҳнат жароҳати оқибатида ногиронликнинг III-гуруҳи бўйича 38 сўм миқдорида пенсия тайинланган бўлса, зиённи қоплаш учун товон миқдори 26 сўм (160 сўмнинг 40 фоизи, — 38 сўм) қилиб белгиланади. Агар жароҳатланган ишни давом эттираётган бўлса ундай вақтда 1990 йилнинг 16 февралигача унга етказилган зарарни қоплаш учун 96 сўмдан ошиқ тўланмасди. Эндиликда эса 1990 йилнинг 16 февралидан бошлаб иш ҳақидан қатъий назар унга пенсия ҳам, етказилган зарар учун товон пули ҳам тўла тўланади.

Корхоналар, муассасалар, ташкилотлар Қоидаларнинг 20-бандига киритилган ўзгартишлар (1985 йилнинг 13 февралидаги Қоидаларни қўллаш бўйича тавсияларнинг 37-банди) асосида жароҳатланганларга етказилган зарарни қоплаш учун пул тўлаш ҳақида илгари чиқарган буйруқларига эндиликда ўзгартишлар киритишлари керак.

М. ПЎЛАТОВА,
Вилоят касаба уюшмалари кенгаши юридик маслаҳат идораси мудири.

• *Умумий таълим ва ҳунар-техника мактабиислоҳоти*

Умумий таълим ва ҳунар мактабининг ислоҳини амалга ошириш умумхалқ вазифаси эканлигини таъкидлаб ўтириш зарур бўлмаса ҳам керак. Бу ҳаммага аён. КПСС Марказий Комитети 1984 йил апрель Пленумининг шу ҳақдаги қарорида бунга алоҳида урғу берилган эди. Шу нуқтаи назардан автомобиль ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналарининг хўжалик раҳбарлари ва касаба уюшмалари қўмиталари амалга ошираётган ишларга қисқача назар ташламоқчимиз.

КОРХОНА ВА МАКТАБ

Улар халқ маорифи органлари, мактабларнинг педагогик коллективлари билан ҳамкорликда умумий таълим мактаблари ўқувчиларининг меҳнат тарбияси, уларни турли касбларга ўргатишни яхшилаш, ижтимоий-фойдали меҳнатга жалб қилиш учун зарур шароитларни яратиб бериш юзасидан муайян ишларни олиб боришяпти. Вилоятимизда бу тармоқнинг ишлаб турган саккизта корхонаси шундай хайрли ишга озми-кўпми ўз ҳиссасини қўшмоқда. Ҳозирги вақтда ўн еттита умумий таълим мактаби уларнинг ёрдамидан фойдаланмоқда. Икки ўртада ўзаро ҳамкорлик бўйича шартномалар тузилган.

Ўқув юртларининг база корхоналари ҳисобланган бу бирлашмалар ва заводларда 150 та иш ўрни талабаларга бириктиб қўйилган. Биргина ўтган йили мактаблар устахоналари учун деярли юзта турли асбоб-ускуналар берилди. Бундан ташқари уларга замонавий дастгоҳлар сотиб олишлари учун 158 минг сўм ажратилди.

Шуниси диққатга сазоворки, тармоқнинг кўпчилик корхоналари ўз оталиқларидаги умумий таълим мактабларига анча салмоқли ёрдам бермоқда. Тошкентдаги кимё қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи ўз оталиғидаги 94-ўрта мактабнинг устахонасини қайта жиҳозлаб берди, 4800 сўмлик чилангарлик мосламаларини совға қилди. Масофадан туриб бошқариш пульти ўрнатилди. Токарлик, чилангарлик, тишочиш дастгоҳлари учун бутлаш анжомлари, зарур материаллар ажратиляпти. Материаллар омбори қайта тикланди. 5—6 синфлар ўқувчилари завод топшириқларини бажаришади. Улар савдо тармоғи учун маҳсулот ишлаб чиқаришади, иш ҳақини корхона кассасидан нақд олишади. Завод уларга ўттизта доимий иш ўрни ажратган. Корхона ўтган йили мактаб буюмларини тузатиш ва асбоб-ускуналар сотиб олиш учун 25 минг сўм берди.

Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳам ўз оталиғидаги 69-мактаб устахонасига ишлаб чиқариш чиқиндиларини доим бериб туради. Корхона ўз мастерини ўқувчиларга мураббий қилиб бириктиб қўйган. У бўлажак токарларни тайёрлашда мактабга кўмаклашяпти. Корхона 161- ва 69-мактабларга спорт анжомлари тайёрлаш ва ўрнатиш учун икки минг сўм берди, телевизор ажратди, компьютер синфини таъмирлади.

Агрегат заводи коллективи ўз оталиғидаги 26-ўрта мактаб устахонасини жиҳозлашга катта ёрдам берди. Бир йўла бешта дастгоҳ ажратди. Ўқувчилар улар ёрдамида пармаловчилик, токарлик, фрезерлик касблари сир-асрорларини ўрганишяпти. Ўқув-ишлаб чиқариш комбинатида эса шу корхона машинасозлари совға қилган ўн иккита турли-туман дастгоҳлар ишлаб турипти.

Ёзги таътил вақтида ҳам ўқувчиларни фойдали меҳнатга жалб қилишга эришилмоқда. Тармоқ корхоналарининг касаба уюшмалари қўмиталари халқ маорифи органлари билан биргаликда шу мақсадда аниқ режалар белгилашяпти ва уларнинг амалга оширилиши учун ҳаракат қилишяпти. Ҳар йили ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадалари, меҳнат ва дам олиш лагерларида 4 мингдан ортиқ талаба қатнашмоқда. Улар тармоқ корхоналарининг ўқув цехларида ишлашади.

Корхоналар ва умумий таълим мактабларининг бундай алоқалари ижобий натижалар бераётганлигини кўрсатувчи бир рақам келтирмоқчимиз. Ҳар йили мактаб талабаларининг йигирма фоизга яқини машинасозлик бўйича касб танламоқда ва улар меҳнат коллективлари сафига қўшилмоқдалар.

Бу соҳадаги ишларнинг умумий даражаси ҳозирги замон талабларидан анча орқада эканлигини ҳам тан олиш керак. Мактаб ўқувчиларининг меҳнат таълими, касбга ўргатиш, ижтимоий-фойдали меҳнатга жалб қилишда ҳал қилинмаган муаммолар ҳали жуда кўп. Тармоқнинг айрим меҳнат коллективлари бу муҳим умумхалқ ишидан четда қолмоқда. Ўзбекистон қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси шулар жумласидандир. Улар ўз оталиқларидаги мактабларда меҳнат таълимини, техникавий ижодкорликни кучайтиришга етарли кўмаклашишмаяпти. Айрим корхоналар хўжалик ҳисобига ўтиш муносабати билан ўқувчиларга касб танлаш бўйича таълим берувчи инженерлар, шунингдек техникавий ижодкорлик тўгараги раҳбарлари лавозимини қисқартирмоқда. Бунга асло йўл қўймаслик керак. Мактабларга оталиқ ёрдами кўрсатишда бошқа қатор камчиликлар ҳам бор. Вилоят автомобиль ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишчилари касаба уюшмаси қўмитаси тармоқ корхоналари хўжалик раҳбарлари ва касаба уюшмалари қўмиталари билан ҳамкорликда бу муҳим ишдаги камчиликларни бартараф этишлари, унинг замон талаблари даражасида бўлишини таъминлаш учун барча чораларни кўришлари керак.

Н. ЛОПАТЮК,
вилоят касаба уюшмалари кенгаши тарбиявий ишлар, маданият ва спорт бўлими инструктори.

• *Муштарий муаммо қўяди*

ТОҒ САЁҲАТИ

ВИЛОЯТИМИЗ ҳудудининг асосий қисми сувда эрувчан оҳактошлар билан қопланган. Сувнинг бу тоғ жинсидаги тиниб-тинчимас ҳаракати туфайли ғаройиб ер ости қасрлари — ғорлар вужудга келган.

Инсон ўзига уй қуришни билмасдан олдин вилоятимиздаги Обираҳмат, Хўжакент, Оқтош, Ҳазортекс, Динап, Чотқол, «Узбекгидрогеология» сингари ғорлардан бошпана сифатида фойдаланган. Кейинчалик аждодларимиз ғорларнинг шифти ва деворларига, атрофдаги қояларга ўз турмуш тарзини ифодалаб турли суратлар чизишганлигини, диний маросимлар ва қурбонликлар қилишганлигини, нафис тошлардан турли қуроллар ясашганлигини кўрамиз. Кейинчалик молхона, қўйхона, отхона, асаларихона, омборхона, совуқхона, яширин яшаш жойи ҳам қилишди.

Бир қарашда сирлидек кўринган ғорларнинг шу каби хислатлари учун ҳам кўп сонли саёҳатчилар унинг ер ости қасрларини тезроқ кўришга ошиқишади.

Биргина Чорвоқ дам олиш зонасида Хўжакент, Хумсон, Наволисой, Динап, Қорабулоқ, Нанай, Афғонсой, Мозорсой, Оқбулоқ каби ғорларда мафтункор манзилгоҳлар мавжуд. Келажакда уларнинг ўлкашунослик ва ўқув машғулотлари ўтказиш жойига айлантириш мақсадга мувофиқдир. Бундай саёҳатлар ҳозирдаёқ жумҳурият ёш туристлар станцияси директори Ш. Назаров раҳбарлигида, Бўстонлиқ мактабларида эса А. Жўраев, Р. Нуримбоев каби география муаллимлари томонидан уюштирилмоқда. Натижада, ўқувчиларнинг табиат ҳақидаги билимлари ортиб, жисмонан чиниқишмоқда, атроф-муҳитни қўриқлаш масаласига жиддий қарашмоқда.

Айниқса, ғор каби табиий жараёнларни бошқа географик объектлар — дарёлар ва улардаги тўғонлар, қояли тоғлар, террасалар, мафтункор шаршаралар, археологик ҳамда инқилоб ва Улуғ Ватан уруши қаҳрамонларига ўрнатилган ёдгорликлар билан уйғунлаштириш, оммавий туризм манбаига айлантириш ва дала машғулотлари ўтиш мақсадга мувофиқдир.

Гавжум манзилгоҳлардаги айрим қулай ғорларни техник қийинчиликларсиз саёҳатчилар учун жиҳозлаш мумкин. Фақат йўлкалар ётқизилиши, тўсиқлар ўрнатилиши ва кўргазмалар билан безатилса бўлгани. Ғор ва ундан чиқувчи булоқлар олдида саёҳатчиларни завқлантира оладиган дам олиш масканлари қуриш, саёҳатчилар ва келин-куёвлар учун суратхоналар очиш ўринлидир.

Вилоятимиздаги қудуқсимон ёки кўп қаватли мураккаб ер ости бўшлиқларини ўрганиш учун етук мутахассислар спелеологлар ҳам тайёрлаш керак. Чунки, Иттифоқимизнинг турли бурчакларидан бу ерга ташриф буюришаётган спортчи спелеологлар ўзлари ўрганган ғор ва қудуқларни кўнгиллари тусаган ном билан аташиб чоп этишмоқда. Шаҳарларимиздаги маҳаллий шароитни менсимасдан қўйилган номларнинг ҳунук манзараси вабо сингари тоғларимизга ҳам ёйилаётганлигини дам олиш уйлари, лагерлар номлари мисолидан кўриш мумкин.

Спелеотуризмни ривожлантириш учун вилоятимизнинг Пўлатхон, Хоразмзода каби йирик ғор ва қудуқлар кенг тарқалган жойлар танланиб, тоғ сайёҳлари сингари доимий ёки чодирли вақтинчалик ғоршунослар лагерини ташкил қилиш мумкин. Шундагина вилоятимиздаги кўп қаватли ва қудуқсимон ғорлар батафсил ўрганилиб, спелеотуристлар учун етук йўлбошловчилар етишиб чиқади. Натижада спелеологик саёҳатларнинг юқори савияда хавфсиз уюштирилишига ва ғорлардаги нафис тошларнинг дахлсиз асралишига имконият яратилади.

Бундай қулай шароит айниқса Хумсон яқинидаги Газа довонида мавжуд. Бу ердаги эстетик завқ берувчи нафис тошли ва сувли ғорларнинг ўрганилган қисми беш юз метрдан ортиқдир. Бу ердан, узунлиги 1 километргача бўлган Улучур, Сувсинган, Бахмалкўл каби ер ости қасрларига саёҳат уюштириб, янгиларини топиб ўрганиш ҳам мумкин.

Зеро, вилоятимизнинг ер ости гулшанлари саёҳатчиларнинг маънавий эҳтиёжи учун хизмат қилсин.

И. ОТАЖОНОВ,
СССР Жуғрофия жамиятининг ҳақиқий аъзоси.

УШБУ САҲИФАНИ ВИЛОЯТ КАСАБА УЮШМАЛАРИ КЕНГАШИНИНГ МАТБУОТ МАРКАЗИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»НИНГ САНОАТ, КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ, ТРАНСПОРТ БЎЛИМИ ТАЙЁРЛАГАН.

МУЗЕЙ 20 ЁШДА

ЭҲТИРОМ

БАШАРИЯТ доҳийси ҳаётининг ўрганилмаган қирраларини очиш ва шу билан бирга кишиларга яқиндан таништириш муҳим вазифалардан бири ҳисобланади. Бу борада В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиали ходимлари ҳам илмий изланишлар олиб боришмоқда. Махсус мухбиримиз Неъмат Рафиқовнинг ушбу музей директори, тарих фанлари номзоди Раҳимахон Назаровна РАҲИМОВА билан суҳбати шу ҳақда бўлди.

— **Раҳимахон Назаровна, суҳбатимизни музей ҳақида ва айни кунларда бу ерда ўтказилаётган тадбирлар ҳақида бошласак.**

— Бу йил биз учун қўш байрам. Доҳиймиз В. И. Лениннинг таваллудининг 120 йиллигини ҳамда музейимиз ташкил этилганлигининг 20 йиллигини нишонлаяпмиз. Музейимиз ўзининг дастлабки томошабинларини 1970 йил 17 апрель куни кутиб олганди. Мана шундан бери бу ерга 10 миллионга яқин киши келиб кетди. Бизнинг 20 та залимиз бўлиб уларда 3 минг 500 та турли кўргазма воситалари мавжуд. Ихтиёримизда эса ҳаммаси бўлиб 18 мингдан зиёд экспонат бор. Булар В. И. Лениннинг қўлёзмалари, партия съездлари ва конференцияларига оид ҳужжатлар ҳамда доҳиймизнинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи материаллардир. Ходимларимиз ушбу ҳужжатларни мамлакатимизнинг турли бурчакларидан ва ҳатто чет эллардан келтиришган. Шу 20 йил мобайнида бу ерда 106 та кўргазма тайёрланди. Айни кунларда музейимиз Ленин ҳаётини янада чуқурроқ ўрганиш имкониятини берадиган материаллар билан бойимоқда.

— **Мен кўпинча Ленин ҳақида ўйлаганимда таниқли революционер Бонч-Бруевичнинг: «Шундай кун келадики, биз Лениннинг ҳаётини кунма-кун эмас, балки дақиқама-дақиқа ўрганамиз» деган гапларини эслайман. Турғунлик даврида эса ҳамма ишда бўлганидек бу соҳада ҳам камчиликлар бўлган. Айни кунларда қайта қуриш даври талаби даражасида бу борада қандай ишлар амалга оширилмоқда?**

— Ҳа албатта, бу соҳада ҳам анчагина камчиликлар бўлган. Музей ташкил этилган дастлабки пайтларда турғунлик даврида, яъни 70-йилларда нашр этилган КПСС тарихига асосланиб Ленин ҳаёти ва ижоди тарғиб қилинарди. Ҳатто 1987 йили чоп этилган В. И. Лениннинг биографиясининг 2 томлигида ҳам турғунлик даврининг анъаналари мавжуд. Энди жамиятшунос олимларимиз ҳамда мутахассисларимиз олдида доҳиймиз ҳаётини янада чуқурроқ ва кенгроқ ёритишдек вазифа турибди. Образли қилиб айтганда доҳиймизни ўз ҳолича, яъни қандай бўлса шундайлигича кишиларга кўрсатишимиз керак.

Лекин шуни ҳам таъкидлаб ўтишим кераккки, доҳий таржимаи ҳолини янгича ўрганиш 1985 йил апрель Пленумидан кейингина бошланди. Бу Ленин ҳақидаги бор ҳақиқатни тиклаш демакдир. Шу билан бирга бу ерга ташриф буюрувчиларга хизмат кўрсатишнинг янги-янги услубларини излаб топишга ва тарғибот ишидаги бирхиллиликка барҳам бериш учун ҳаракат қиляпмиз.

— **Баъзан «Ленин бўлмаган жойларда унинг музейи бўлиши шартми?» деган гаплар ҳам эшитилади. Шунга сизнинг муносабатингиз?**

— Бугина эмас, кейинги пайтларда доҳий шаънига бошқа бўлмағур гаплар ҳам эшитилмоқда. Биз бундай хуружлардан доҳиймиз шаънини ҳимоя қилишимиз керак. Бунинг учун музейимизда етарли материаллар бор.

Тарихни синчиклаб ўрганган киши Владимир Ильичнинг Туркистон ҳаёти билан ниҳоятда узвий алоқада бўлганлигига ишонч ҳосил қилади. Мисол учун 1918 йили мамлакатимиз учун ниҳоятда оғир келган йилда доҳиймиз Мирзачўлни ўзлаштириш учун 50 миллион сўм ажратиш ҳақидаги декретга қўл қўйди.

Яна бир мисол — бундан 70 йил илгари Ўрта Осиё Давлат университетини ташкил қилиш ва уни кадрлар билан таъминлаш ҳақида у имзо чеккан ҳужжатдир. У ҳаётлик чоғида Туркистон ўлкасида иқтисод ҳамда илм-фаннинг гуркираб ўсиши учун қўлидан келган ишни қилди. Лекин ундан кейин мамлакатимизга раҳбарлик қилган кишиларнинг айби билан жумҳуриятимиз бугунги иқтисодий жиҳатдан оғир шароитга тушиб қолди. Бунда барча иллат ленинча принципдан чекинишдадир.

— **Лениннинг қайси фазилатларини кўпроқ тарғиб қилиш режалаштирилмоқда?**

— Кўпчиликка маълумки, Владимир Ильич порахўрлик, бюрократизм, манманлик каби иллатларга қарши ниҳоятда бешафқат бўлган. Бу қусурларни у жамиятимиз тараққиётига раҳна солишини ўша вақтдаёқ тушуниб етганди. Комил ишонч билан шуни айтиш мумкинки, юқоридаги иллатларга биз вақтида Ленинга хос қатъият билан курашганимизда бугунги кунда бундай мураккаб аҳволга тушиб қолмаган бўлардик.

Бундан ташқари Владимир Ильич буюк қалб эгаси эди. Шу ўринда мен Ленин ҳақидаги кичик бир воқеани келтириб ўтмоқчиман. Лениннинг хонасига иккита юмшоқ ўриндиқ киритиб қўйишади. Буни кўрган Владимир Ильич уларни қабулхонага олиб чиқиб қўйишни буюради. Сабабини ундан сўрашганда: «Узоқдан қабулимга чарчаб-ҳориб келган кишиларни креслода маза қилиб ҳордиқ чиқаришларини кўрсам роҳатланаман. Менга эса қаттиқ стул ҳам бўлаверади, чунки унда киши хаёлига яхши фикрлар келади» дейди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Унинг юқоридаги каби инсоний фазилатларини раҳбар ходимлар, депутатлар ва умуман музейимизга келувчилар ўртасида яна ҳам кенгроқ тарғиб қилиш ниятимиз бор.

● **СУРАТЛАРДА: Музей заллари бўйлаб.**

Р. АЛЬБЕКОВ
суратга олган.

БАҲОР ИЛҲОМЛАРИ

ЛОЛАЛАР

Баҳор келса жамолинг
Қайдан олар мунча ранг?
Дейди: кўҳлик чиройим,—
Рухсоримга бир қаранг.
Палак ёзиб лолалар.
Асранг, дейди ғубордан.
Биз ҳам гулгун болалар,
Меҳр олганмиз диёрдан.
Бизни узсангиз агар
Адирлардан кетар нур,
Топмас кўркин мунаввар
Чиройимиз бир умр.
Яшнаб ҳусnga тўлсак,
Қўшиқ бошлар навбаҳор,
Ошиқларга ёр бўлсин,
Дилларида чалар тор.
Тоғлар гўзал сарви-ла,
Қирлар гулдор палаги.
Бизни дерлар меҳр-ла:
Ёқут баҳор малаги.
Бизлар шундай бўз
лола,—
Қирлардаги қиз бола.
Майли турсин бу чирой
Бизлар ўсган ҳам у жой.
Биз — заминга
фарзандмиз,
Чаманларга пайвандмиз.
Деймиз, яйраб қир оша,
Айланг бизни томоша.

НАЗАРМАТ.

МАЖНУНТОЛ

(ҚЎШИҚ)

Сув бўйида бир сулув
Кўрсатар жамол,
Яшил сочларин ёйиб
Ўйнайди шамол...
Атрофида ошиқлар
айлашар висол,
Дилларга завқ бағишлаб
яшар мажнунтол...
Мажнунтол, эй,
мажнунтол, нечун
қаддинг дол?
Мажнунтол, эй,
мажнунтол, ҳеч
кўрма завол!

Ҳаммани мафтун этар
ҳусни-камоли,
Салом берар эгилиб
келин мисоли.
Эгилгани — камтарлик,
меҳр тимсоли,
Аммо баъзан паришон,
оғир хаёли...
Мажнунтой, эй,
мажнунтол, нечун
қаддинг дол?
Мажнунтой, эй,
мажнунтол, ҳеч
кўрма завол!

Иссиқ дамда барчага
соялар солдинг,
Ишқ маскани аталган
яхши ном олдинг.
Қуёшга тик боқмай
деб ёки уялдинг?
Ё ерга сен умрбод
таъзимда қолдинг?
Мажнунтол, эй,
мажнунтол, нечун
қаддинг дол?
Мажнунтол, эй,
мажнунтол, ҳеч
кўрма завол!

Қўқонбой МИРЗАЛИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Маданият вазирлиги
М. Қориёқубов номли Ўзбек давлат филармонияси
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

«БАҲОР ТАРОНАЛАРИ»

М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ БАДИИЙ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ВА ЕТУК ХОНАНДАЛАРИНИНГ

Байрам концертлари

5 май соат 19.30 да
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
Аҳмаджон ШУКУРОВ
«ЗАРАФШОН» фольклор вокал-хореографик ансамбли
6 май соат 19.30 да
Раҳматжон ҚУРБОНОВ
«ЛАЗГИ» вокал-хореографик ансамбли
9, 10 май соат 19.30 да
Ўзбекистон ССР халқ артисти
Ғуломжон ЁҚУБОВ

Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан сотилади.

Юбилей» Марказий спорт саройида
5, 6, 7, 8, 9 май соат 16.00 ва 19.30 да

«ДЎСТЛАР ДАВРАСИГА МАРҲАМАТ»

ҚАТНАШАДИЛАР:

Чимкентлик хушовоз хонанда
Рустам ҒОИПОВ
Ўзбекистон ССР халқ артисти
Малика АҲМЕДОВА
«қизиқчи-89» конкурсининг ғолиби
Мирза ХОЛМЕДОВ
ва
Гавҳар Аминова, Бахтиёр Қосимов, Ғайбулла Нурхўжаев, Уктам Мўминов иштирокида

КАТТА КОНЦЕРТ ПРОГРАММАСИ

Программани — Раҳматулла МИРЗАЕВ олиб боради.
Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР давлат мукофотининг совриндори Абдурашид РАҲИМОВ.
Касса соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.
Телефон 45-93-63.
Билетлар Спорт саройи ва СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

28 АПРЕЛДАН
ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
СССРДА ЯГОНА
ЛИЛИПУТЛАР МЮЗИК-ХОЛЛИ

«МИТТИ МЎЪЖИЗАЛАР НАМОЙИШИ»

(Икки бўлимдан иборат ёрқин ва ранг-баранг эстрада-цирк томошалари)
Касса соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.
44-35-91, 44-18-12, 44-35-84 телефонлари бўйича қўшимча маълумотлар олишингиз мумкин.
Цирк фойесида сураткашлик хизмати фаолият кўрсатмоқда.
Олдиндан билет сотиш кассаси очиқ.
Жамоа бўлиб кўриш учун талабномалар қабул қилинади.

ТОМОШАЛАР:
Иш кунлари соат 19.00 да;
Шанба кунлари соат 16, 19.00 да;
Якшанба куни соат 12, 15, 18.00 да
БОШЛАНАДИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
«Мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи» мутахассислиги бўйича

СИРТҚИ БЎЛИМГА
1990—1991 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юртига 10-синф ҳажмида маълумотга эга бўлганлар қабул қилинади.
Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.
Ҳужжатлар I турга 30 апрелгача, II турга 3 майдан 30 майгача қабул қилинади.
Кириш имтиҳонлари I турга 3 майдан ва II турга 1 июндан бошланади.
Кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар: ифодали ўқиш, мусиқани эшитиш қобилиятини текшириш, ўзбек тили ва адабиёти (иншо), СССР тарихи (оғзаки).
— **Билим юрти директори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади:** ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат (асли), 086/V формадаги медицина справкаси, меҳнат дафтарчасидан кўчирма нусха, 4 дона фотосурат (3x4 см).
Паспорт шахсан кўрсатилади.
Мурожаат учун манзилимиз: 700187, Тошкент шаҳри, Красновосточная кўчаси, 112-уй (49, 63, 73, 89, 112-автобусларнинг «1-Қорасув» бекати).

Ёнғиндан сақланинг

Вилоятимизда шу йилнинг ўтган уч ойи мобайнида 634 та ёнғин чиққанлиги қайд этилди. Шу ҳодисаларнинг 462 таси кишиларнинг уй-жойларида содир бўлган. Ёнғинлар давлатга 381.533 сўмлик моддий зарар етказганлиги ва айниқса ўн кишининг ҳалок бўлганлиги аянчлидир.

Ўт чиқишига асосий сабаблар ҳали ҳам болаларнинг гугурт ўйнашлари, кўпчиликнинг носоз электр асбоблари бўлиб қолмоқда. Эҳтиётсизлик ва лоқайдлик оқибатида кўплаб йирик корхоналарда, давлат муассасаларида ҳам катта-кичик ёнғинлар бўлиб турибди.

● 5 март куни «Капролактам» корхонасига қарашли «Внедрение» кооперативи ишчилари пайвандлаш ишлари олиб бораётганларида портлаш юз берди. Натижада уч киши оғир жароҳатланиб, касалхонада вафот этди.

● Шунга ўхшаш портлаш (йиғилиб қолган газга электр двигателидан чиққан учқун сабаб) 20 март куни Олмалиқ химия заводининг компрессор цехида бўлиб, шу цех ишчиси Б. Урумбоевнинг юзи ва бўйни куйган ҳолда касалхонага келтирилди.

● Ғалаба ноҳиясининг Тошовул қишлоғида жойлашган Янгийўл мебель фабрикасининг филиали вақтида ўзгартирилмаган, эскириб кетган электр симларидан ёниб кетди. 29 мартда содир бўлган бу ёнғин давлатга 2000 сўмлик зарар келтирди.

● 16 март куни Янгийўл шаҳрида юз берган ёнғин бир мунча шубҳалидир. Бу ердаги 22-магазин омбори ўт ичида қолиши натижасида юз минг сўмликдан ортиқ чет эл ва маҳаллий енгил саноат маҳсулотлари ёниб битган. Ҳозирда бу ёнғин сабабларини аниқлаш мақсадида тергов ишлари олиб борилмоқда.

● Айнан шу куни Калинин ноҳиясидаги Свердлов сельпосига қарашли 20-магазинга ҳам ўт тушиб, давлатга 8 минг сўмлик зарар етказилди. Магазиндаги кўплаб кундалик харид моллари яроқсиз ҳолга келди.

Ёнғиннинг олдини олишда бажарилажак ишларни кечиктириб бўлмаслигини нафақат хонадон эгалари, балки корхона ва муассасаларнинг мутасаддилари ҳам назорат қилишлари, қоидаларга амал қилишлари шартдир.

С. АТОЕВ.

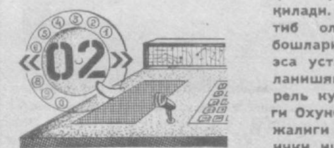

ХАБАР БЕРАДИ

«Волга» керакми, ёки «Жигули»?

Қайси ҳайдовчи билан гаплашманг, машиналарнинг нархи ошиб кетаётганлиги, эҳтиёт қисмлар йўқлигидан шикоят қилади. Енгил автомашина сотиб олишни истаганларнинг бошлари қотиб қолган. Бундан эса устаси фаранглар фойдаланишяпти. Масалан, 11 апрель куни Паркент ноҳиясидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги аъзоси Т. Шокиров ички ишлар бўлимига бир ҳолатда кириб келди. Маълум бўлишича, ўзининг Л 19-81 ТШ «ВАЗ 2109» машинасини Тошкент шаҳрида яшовчи Г. исмли йигитга шубҳасиз бир неча баробар қимматга сотган. Машина сотилгани ҳақидаги ҳужжатлар тайёр бўлганидан кейин 20 минг сўм пул олган. Лекин қувончи узоққа чўзилмади. Уйига бориб пулларни санай бошлагач, қалбаки эканлигини кўриб, милиция бўлимига югурди.

Вилоят автобус парки ҳайдовчиси Р. Мамбетов ҳам Чирчиқ шаҳар ички ишлар бўлимига шу куни ана шундай ариза билан келди. У ўзининг «ГАЗ-2410» автомашинасини 34 мингга сотиш учун харидор топади. Комиссион магазиндан белгиланган нархдаги 9 минг сўмни олади. Машина олувчи Х. ҳам устаси фаранглардан бўлса керак, шунча пулни кўтариб юрасизми, омонат кассага топшириб қўяқолайлик, дейди. Р. Мамбетов кўнгач, пулнинг қолган қисмини ўзига тегишли бошқа одамнинг номига қўйиб жўнаб кетади.

Ўғрини қароқчи урди, қабилидаги бу воқеаларда кимнинг қанчалик айби борлигига тергов ишлари тугагандан кейин жавоб олсак керак.

ҚЎЛИ ЭГРИЛАР

Янгийўл ноҳия ички ишлар бўлими хўжаликлараро марказий база омборида номаълум шахслар томонидан «ГАЗ-21» енгил машинасининг 10 дона автошинаси ўғирлаб кетилгани ҳақида хабар олди. Милиция ходимлари жиноятчиларни аниқлаганларида корхона раҳбарлари ер чизиб қолишди. Омборхона қоровули Р. Ҳолиқов ва ҳайдовчи Б. Сердюклар қўли эгриликлари учун энди суд олдида жавоб беришларига тўғри келади.

Р. ШОДИЕВ,
Вилоят ички ишлар бошқармаси матбуот марказининг ходими.

ЭНГ СЎНГГИ МАЪЛУМОТЛАР

Аҳоли сони, унинг табиий ўсиши, шаҳар ва қишлоқда истиқомат қилувчилар — бу ва бошқа жуда кўп энг сўнгги маълумотлар «Финансы и статистика» нашриёти томонидан тайёрланган СССР аҳолиси йиллик тўпламида келтирилади. У биргина мутахассислар, тарғиботчи ва ташвиқотчилар учунгина эмас, кенг китобхонларга ҳам қизиқарлидир. Жумладан, Ўзбекистонда ҳар минг аҳоли ҳисобига ўртача 35,1 бола туғилган бўлса, Тошкент вилоятида бу кўрсаткич 32 нафарни ташкил этар экан.

Ушбу нашриёт яна бир тўплам — СССР савдоси китобини ҳам чоп этди. Унда иттифоқдош жумҳуриятларнинг ўзини-ўзи моллар билан таъминлаши, четдан маҳсулотлар келтириш каби маълумотлар биринчи марта келтирилган.

Л. АЛЕНКИН.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

САРИМСОҚПИЁЗЛИ ҚАЛҚОН

● МАЪЛУМКИ, инсон ҳаёти учун саримсоқпиёз фойдалидир. Чунки ундаги фитонцидлар кўпгина касалликларни даволайди. Аммо, хом саримсоқпиёзни истеъмол қилган киши билан мулоқотда бўлиш кўпчиликка ноқулайлик туғдиради. Аниқланишича, бундай ҳолдаги қўланса ҳид таратувчи модда — селен металининг органик бирикмаси — диметилселениддир. Бу бирикма одамнинг овқат ҳазм қилиш организмида ҳосил бўлиб, саримсоқпиёз таркибида аслида бўлмас экан. Диметилселенид фақат инсон учун эмас, балки айрим ҳайвонлар, масалан буғулар учун ноқулай ҳисобланаркан. Шу сабабли ўрмондаги ёш дарахт ниҳолларини бу хил ҳайвонлар пайхон қилишидан сақлаш учун саримсоқпиёз қалқонидан фойдаланилмоқда. Сунъий равишда тайёрланган селенли таблеткалар ниҳол билан ерга кўмилади. У уч йил давомида ўзидан саримсоқпиёзнинг ҳидини таратиб туради. Бу муддат ўтгунича ниҳол анча катта ва бақувват бўлиб қолади, натижада у ҳайвонлар ҳуружига анча чидамли бўлади.

БАЛИҚ ЗАҲАРИ

● ҲИНДИСТОН жанубий районларининг кўпида қишлоқ полициячилари ўз вазифаларидан ташқари яна бошқа ишни, яъни заҳарли илонларни тутиб, заҳарга қарши зардоб (сиворотка) ва томир-юрак касалликларига шифо бўладиган дори-дармон ишлаб чиқариш пунктларида топшириш вазифасини ҳам бажарадилар. Илон заҳарига бўлган эҳтиёж кундан-кунга ортиб бораяпти.

Кейинги вақтларда ўтказилган тажриба ва текширишлардан аниқланишича, Ҳинд океанида яшайдиган баъзи бир балиқлар ҳам илон заҳаридан қолишмайдиган заҳар бера оларкан. Масалан, океандаги шарсимон битта балиқ 12 та илондан олинадиган заҳардан кўп миқдорда заҳар берар экан. Бошқа бир хил балиқнинг қилтаноқларида 50 та кўзойнакли илон берадиган заҳардан ҳам кўп заҳар борлиги маълум бўлди.

ШИФОБАХШ АКУЛАЛАР

● ОКЕАН ва денгизларда яшовчи акулаларнинг кўпчилиги йиртқич ҳайвонлардир. Уларнинг ҳужуми туфайли ҳар йили 30 га яқин одам ҳаётдан кўз юмади. Бироқ, инсон учун хавфсиз акулалар ҳам мавжуд. улар китсимон акулалардир. Қадимда табиблар ошқозон, витамин етишмаслиги, тери касалликларини даволашда акула гўшти ҳамда жигарини истеъмол этишни тавсия этганлар.

1960 йилга келиб акуласимонларнинг дори-дармонлик хоссаларини ўрганиш кўп мамлакатларда яна бошланган. Бунга бу умуртқали ҳайвонларнинг хавфли вирус, рак касалликларига чалинмаслиги сабаб бўлди. 80-йилларга келиб АҚШ, Япония, Франция ва Руминияда акулалардан бир неча та биологик активликка эга бўлган дорилар тайёрлашга эришилди. Уларни одатдаги даволаш (терапия) усуллари билан бирга қўлланиши ошқозон, ошқозон бези ракларини даволашда яхши натижалар кўрсатди. Шу вақтда Хитой олимлари акула ошқозон ости ўт пуфагидан тайёрланган дори билан қон ракининг олдини олиш мумкинлигини исботладилар.

СССР ва жумҳурият фанлар академиялари, соғлиқни сақлаш вазирлиги, табобат академияси билан ҳамкорликда Қора денгизда яшовчи тиканакли акула—катрандан дори-дармонлар тайёрлаш устида қизғин илмий-текшириш ишлари олиб бормоқдалар. Чунки бу акула оқсили сигир, қўй, осетра ва бошқа балиқлар оқсилларидан биологик активлиги бўйича икки баробар юқоридир.

Тўпловчи Ш. НУРУЛЛАЕВ.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

«Тошкент ҳақиқати»нинг навбатдаги сони 27 апрелда чиқади.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Тошкент вилояти маиший хизмат бошқармасининг НАРИМОНОВ ШАҲАР АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ ТУГАТИЛДИ:

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қуйидаги манзилда қабул қилинади: 702312, Наримонов шаҳри, «Водник» даҳаси, Лихачев кўчаси, 27 «а» уй.

СССР Давлат банки Тошкент вилоят бошқармаси жамоаси, партия ва касаба уюшмаси ташкилотлари бошқарманинг масъул ходими У. М. Бобошевга онаси

Моҳи Мардоновна БОБОШЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р — 03184. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. — 1780. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12